

FÖLJEFORSKNING AV PROJEKT SIGRID

Arbetsförmedlingen Gävle

Sweco
Gjörwellsgatan 22
Box 34044
SE 100 26 Stockholm, Sverige
Telefon +46 (0)8 6956000
Fax +46 (0)8 6956010
www.sweco.se

Sweco Strategy AB
Org.nr 556342-6559
Styrelsens säte: Stockholm

Charlotte Säväs Nicolaisen, seniorkonsult
Sweco Eurofutures
Telefon direkt +4686130804
Mobil +46 (0)730798640
charlotte.savas.nicolaisen@sweco.se

Förord

Under våren 2011 fick konsultföretaget Sweco Strategy AB i uppdrag av Arbetsförmedlingen i Gävle att utvärdera projekt Sigrid, ett projekt som genomförs med finansiering från Europeiska Socialfonden. Projektet har genomförts inom Arbetsförmedlingen i Gävleborg, Dalarna och Värmland med stöd av många olika aktörer i totalt 30 kommuner.

Utvärderingen har haft fokus på process och resultat under genomförandet. Ett särskilt fokus har handlat om att bedöma de samhällsekonomiska effekterna, på individ, myndighets och samhällsnivå. Följeforskningsuppdraget har genomförts av konsulterna Charlotte Sävås Nicolaisen (uppdragsledare) och David Rydberg.

Sweco vill härmed tacka alla som på olika sätt medverkat i utvärderingen och som bidragit med sina kunskaper och erfarenheter. Ett särskilt tack till alla deltagare som har medverkat i utvärderingen, samt till delprojektledarna och projekt Sigrids projektkoordinator som löpande varit behjälpliga med information som stöd för utvärderingen.

Stockholm, 2014-06-28

Charlotte Sävås Nicolaisen

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	4
Uppdraget	4
Metoder.....	5
Intervjuer.....	5
Enkäter till professionella aktörer och deltagare i projektet	6
<i>Enkät till deltagare i projekt Sigrid</i>	6
<i>Enkät till medverkande aktörer</i>	6
Samhällsekonomisk utvärdering	7
Projektets mål och programlogik	7
En teoretisk ansats - Samverkan som grund för framgångrik implementering	9
Resultat från genomförande och slututvärdering	10
Resultat från tidigare utvärdering	10
Initiala förväntningar på projektet.....	10
Kritiska faktorer i projektet under genomförandet	10
Resultat utifrån kvantitativa mål	11
Resultat från enkäter i slututvärderingen	12
Projektets påverkan på sysselsättning	12
Frågor om projektet relaterat uppställda mål för individerna	13
Aktörerna om projektets påverkan på arbetssätt och metodutveckling	17
Lärodomar inför fortsatt implementering	19
Resultat från genomförandet utifrån horisontella kriterier	21
Tillgänglighet	21
Jämställdhet	21
Samhällsekonomisk utvärdering	23
Förutsättningar i jämförelse med liknande projekt som Sigrid.....	23
Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad	23
Intäkter och kostnader för projektet.....	24
Projektets lönsamhet för olika aktörer samt för samhället totalt	24
Jämförelse av resultat med andra projekt.....	25
Sammanfattande analys.....	26
Resultat utifrån projektets mål kopplat till deltagarna i projektet	26
<i>Kvantitativa mål</i>	26
<i>Kvalitativa mål</i>	26
Innovativt förhållningssätt kring aktiviteter	27
Samverkan och delaktighet	28
Slutsatser från den samhällsekonomiska analysen	28
Transnationellt samarbete och strategisk påverkan	29
Jämställdhet och tillgänglighet	30

Sammanfattning

Konsultföretaget Sweco Strategy AB har ansvarat för utvärderingen av Projekt Sigrid, genom s.k. Följeforskning. Detta innebär en utvärdering av resultat och effekter, samt stöd för den pågående processen under genomförandet av projektet. Tonvikten i uppdraget har legat på att beräkna samhällsekonomiska effekter. Denna del av uppdraget har genomförts i samverkan med payoff AB.

Projekt Sigrid har genomförts under perioden 2011 till 2014. Projektet har haft medfinansiering från Europeiska Socialfonden och har genomförts i samverkan mellan Arbetsförmedlingen, länsstyrelserna och region Värmland, LO, TCO och totalt 25 kommuner i Gävleborg, Dalarna och Värmland. Projektet har bedrivits i fyra olika Temagrupper: Långtidsarbetslösa 50+, Långtidsarbetslösa invandrare, Ungdomar 18-24 år utan fullständiga gymnasiebetyg samt Metodutveckling och lärande.

Verksamheten i projekt Sigrid har huvudsakligen bedrivits av externa aktörer i s.k. ”Verkstäder”, totalt ett trettiotal. Inom dessa har projekt Sigrid utvecklat, prövat och etablerat olika målgruppsanpassade metoder. Syftet har varit att öka möjligheten för olika målgrupper att komma i arbete eller gå vidare till reguljära studier. Totalt har 2 409 personer deltagit i projektet.

Olika metoder har använts i utvärderingen av projekt Sigrid såsom dokumentstudier, intervjuer, enkäter, samhällsekonomisk. För att få en tydlig bild av projektets målsättningar och aktiviteter och för att stärka samsynen hos projektansvariga som stöd för genomförandet gjordes inledningsvis en analys av projektets mål- och programlogik.

Projekt Sigrids övergripande målsättning handlar om att ge *”ökade förutsättningar för långtidsarbetslösa att få arbete eller komma närmare en etablering på arbetsmarknaden som anställd eller egenföretagare (ökad samhällsnytta)”*. I utvärderingen framkommer att projektet i enlighet med denna målsättning har ökat förutsättningarna för deltagarna att närma sig arbete, dock inte i nivå med de kvantitativa mål som hade satts upp. Enligt de kvantitativt formulerade målen skulle 75 procent av de unga efter projektet ha kommit vidare i arbete, studier eller eget företag. Motsvarande andel för målgruppen långtidsarbetslösa invandrare var 30 procent och för långtidsarbetslösa över 50 år, 50 procent. När resultatet delas upp på projektets tre separata Temagrupper visar resultatet att projektet överträffat den kvantitativa målsättningen när det gäller Tema Invandrare. Inom denna grupp har 34 procent kommit vidare i studier eller arbete. Inom övriga Tema har projektet inte lyckats fullt ut. Inom Tema Unga har totalt 63 procent avslutat projektet för arbete eller studier. Motsvarande andel för Tema Långtidsarbetslösa över 50 år uppgår till 30 procent.

Ytterligare ett kvantitativt mål i projektet är att hälften av deltagarna som inte gått vidare till arbete, eget företag eller studier ska uppfatta sig som närmare målet att få fotfäste på arbetsmarknaden. Resultat visar på en tydlig förflyttning i denna riktning utifrån de enkätresultat som finns, dock finns inte underlag för att kunna fastställa detta för helheten i projektet.

Resultat som framkommit i utvärderingen visar att deltagarnas aktivitet har ökat som en följd av projektet. Ungefär hälften av deltagarna har dessutom en uppfattning om att projektet haft en positiv inverkan på livet generellt. Fler än hälften har i enkät svarat att de upplever att projektet varit meningsfullt att delta i. Särskilt positiva kommentarer har lämnats från unga deltagare, medan gruppen äldre deltagare har haft en mer negativ uppfattning om projektet generellt.

När det gäller projektets genomförande och de aktiviteter som erbjudits genom ”Verkstäderna” visar resultat att det generellt finns en positiv uppfattning om dessa. Swecos bedömning att man verkligen lyckats erbjuda aktiviteter av vitt skilda slag utifrån målgruppernas individuella förutsättningar.

Den samhällsekonomiska analysen kring deltagare i projekt Sigrid omfattar totalt 140 individer fördelat mellan projektets tre målgrupper. Analysen visar på en återbetalningstid, payoff-tid, för samhället som helhet till 11 månader. Den kommunala sektorn är den sektor som snabbast kan se lönsamhet i projektet. För kommunens del är projektkostnaderna återbetalda fem månader efter projektets slut. Kopplat till den samhällsekonomiska analysen finns även kvalitativa mervärden, i form av upplevelse av meningsfullhet och framtidstro, som kan ge effekter på sikt oavsett om målgruppen omedelbart kommer vidare i högre grad av egenförsörjning som en följd av projektet eller inte.

Utifrån projektets uppsatta aktivitetsmål så bedömer Sweco att projekt Sigrid visar på ett tydligt resultat att projektet verkligen har testat olika målgruppsanpassade aktiviteter genom det trettiotal s.k. ”Verkstäder som anordnats i samverkan mellan många olika aktörer i ett stort antal kommuner i Gävleborg, Dalarna och Värmland. Något som Sweco bedömer som särskilt intressant i projekt Sigrid och som verkligen visar prov på innovativitet i projektet är att man vågat testa olika metoder i projektet. Projektledningen har sedan analyserat vilka ”Verkstäder” som är möjliga att implementera i en ordinarie verksamhet inför beslut om fortsättning redan under pågående projekt. I sammanhanget är det dock, enligt Swecos bedömning, viktigt att även se över hur olika aktiviteter står sig i ett mer långsiktigt samhällsekonomiskt perspektiv.

Utifrån forskning om samverkan har Sweco konstaterat att projekt Sigrid har många goda förutsättningar för en väl fungerande samverkan, men att en del kan utvecklas mer. Framförallt har det varit en svårighet att samverka då det varit många kommuner och många aktörer med olika geografiska indelning och olika politisk styrning. Sweco menar här att denna organisation inte varit optimal utifrån projektet effektivitet, åtminstone inte på kort sikt.

Något som Sweco bedömer som föredömligt är att projektet redan vid projektansökan organiserade för ett fjärde Tema med fokus på Metodutveckling. Detta är enligt Swecos erfarenheter en ovanlig lösning, men som gett intressanta möjligheter som stöd för projektets möjligheter till strategisk utveckling och spridningsaktiviteter.

Projektet har utvecklat ett väl fungerande transnationellt samarbete och när det gäller perspektiven jämställdhet och tillgänglighet är Swecos bedömning att projekt Sigrid, har kommit långt i detta arbete. Projekt Sigrid väl svarat upp mot ESF krav när det gäller såväl tillgänglighet som jämställdhet.

Inledning

Arbetsförmedlingen i Gävle har genomfört projekt Sigrid under perioden 2011 till 2014. Projektet har haft medfinansiering från Europeiska Socialfonden och har bedrivits i samverkan mellan olika aktörer på ett antal orter i Värmland, Dalarna och Gävleborg. Syftet har varit att öka möjligheten för olika målgrupper att komma i arbete eller gå vidare till reguljära studier. Totalt har projektet 2 409 deltagare, vilket är nära målet om 2 485 deltagare enligt projektansökan.

Projektet har bedrivits i fyra olika Temagrupper enligt följande:

- Tema 1 Långtidsarbetslösa 50+
- Tema 2 Långtidsarbetslösa invandrare
- Tema 3 Ungdomar 18-24 år utan fullständiga gymnasiebetyg
- Tema 4 Metodutveckling och lärande.

Varje Tema har haft en egen projektledare. En projektkoordinator har haft ett övergripande ansvar för samordning av projektets olika Teman. Därutöver har en administratör och en ekonom ansvarat för de administrativa rutinerna som stöd till projektkoordinatorn och projektledarna. Projektets styrgrupp har bestått av representanter från Arbetsförmedlingen, länsstyrelserna och region Värmland, LO, TCO och totalt 25 kommuner i Gävleborg, Dalarna och Värmland. Verksamheten i projekt Sigrid har huvudsakligen bedrivits av externa aktörer i s.k. ”Verkstäder”, totalt 45 stycken. Inom dessa har projekt Sigrid utvecklat, prövat och etablerat olika målgruppsanpassade metoder.

Uppdraget

Konsultföretaget Sweco Strategy AB har ansvarat för utvärderingen av projektet. Uppdraget har avsett följeforskning, vilket innebär en utvärdering av resultat och effekter samt stöd för den pågående processen under genomförandet. Tonvikten i uppdraget har legat på att beräkna samhällsekonomiska effekter. Detta innebär att beräkningar i olika omgångar gjorts av den samhällsekonomiska nyttan för de individer som har deltagit i projektet, för kommun, myndighet och landsting vilka på olika sätt har varit medfinansierare i projektet, samt för samhället som helhet.

Utöver att bedöma effekter har uppdraget omfattat en löpande uppföljning och utvärdering av kritiska faktorer under genomförandet, samt prioriterade frågeställningar som framkommit i dialog med projektledningen för Sigrid. Detta är ett arbetssätt som ligger i linje med sedvanlig följeforskningsmetod och som ska underlätta och stärka den metodutveckling som projektet avsett att uppnå.

Den så kallade EU-modellen för utvärdering ligger till grund för Sweco Strategys utvärdering. Modellen fokuserar både på en bedömning av resultat och effekter och på genomförande-processen och omfattar tre nivåer:

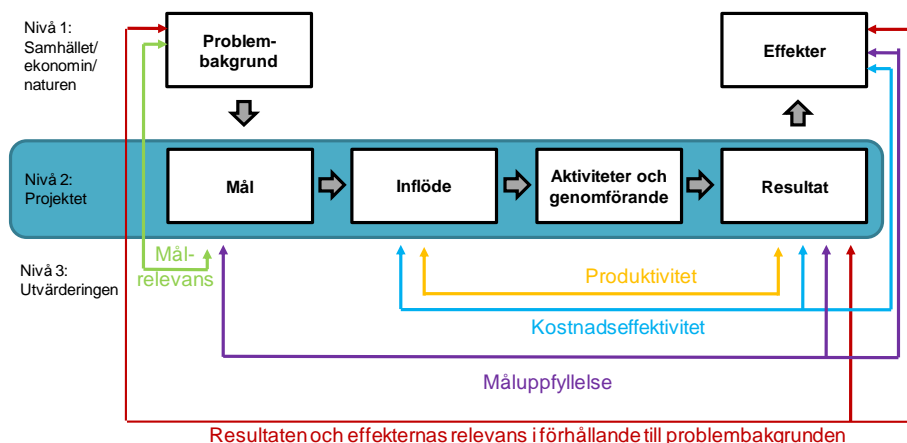
På *sambällsnivån* finns den problembakgrund som initierade projektet samt de effekter som projektet genererar. I detta fall handlar problembakgrunden om personer som under en längre tid befunnit sig utanför arbetsmarknaden och som behöver olika typer av stöd beroende på den enskildes problembild.

På *projektnivån* finns inflöden (resurser i form av pengar och nedlagd arbetstid), aktiviteter (i detta fall genom insatser i ”Verkstäder”) och projektgenomförande samt omedelbara resultat (exempelvis deltagarnas uppfattning om kvaliteten i insatserna inom ”Verkstäderna”) som ska belysas.

På *utvärderingsnivån* finns centrala värderingskriterier som ska belysas i utvärderingen, dvs. måluppfyllelse, resultat och effekter relaterat den programlogik som ligger till grund för projektet.

Modellen som helhet redovisas i figur 1.

Figur 1. EU-modellen för utvärdering - följeforskning

Metoder

Olika metoder har använts i utvärderingen av projekt Sigrid. Kontinuerligt under genomförandet har dokumentation inhämtats från projektledningen. Konsult från Sweco har återkommande deltagit i möten kring olika frågor tillsammans med projektledningen. I omgångar har intervjuer och mer eller mindre strukturerade samtal förts med projektledare och projektkoordinatören, med projektets styrgrupp, samt med deltagare i projektets tre olika Temagrupper. I samband med deltagarintervjuer har samtal även förts med anordnare av den aktuella aktiviteten, ”Verkstaden”. I den avslutande delen av utvärderingen har enkäter genomförts dels med deltagare, dels med samverkande aktörer i projektet samt med projektledarna för projektets teman.

För att få en tydlig bild av projektets målsättningar och aktiviteter och för att stärka samsynen hos projektansvariga som stöd för genomförandet gjordes inledningsvis en analys av projektets mål- och programlogik. Programlogiken diskuterades i möten med projektledningen varefter den fastställdes. Programlogiken har sedan använts som underlag för att kunna stödja projektet under genomförandet och för att bedöma resultat och effekter under hand.

Intervjuer

Inledningsvis i utvärderingen, under hösten 2011, genomfördes intervjuer med projektledarna och projektkoordinatören, totalt fem personer, samt med representanterna i projektets styrgrupp, totalt sju personer. Syftet med de inledande intervjuerna var dels att tydliggöra roller och ansvar för olika aktörer som grund för ett effektivt genomförande av projektet, dels att identifiera kritiska faktorer som bedömdes kräva särskild uppmärksamhet under genomförandet. Uppföljande samtal och intervjuer har senare genomförts med dessa representanter för att få kunskap om hur olika kritiska områden har hanterats under det fortsatta genomförandet.

Tidigt i utvärderingen, under hösten 2011, intervjuades deltagare i tre olika ”Verkstäder” i syfte att belysa ”Verkstädernas” målgruppsanpassning. Vid två ”Verkstäder” i Gävle, Rapatac riktat till utrikesfödda kvinnor, Spegeln riktat till ungdomar, och en grupp med deltagare i Sandviken inom Tema Långtidsarbetslösa 50+ intervjuades totalt 24 personer. Senare har deltagare vid ytterligare sex ”Verkstäder” intervjuats fördelat mellan de tre samverkande länen. Totalt har 31 personer intervjuats i dessa ”Verkstäder”.

Enkäter till professionella aktörer och deltagare i projektet

I samband med slututvärderingen, våren 2014, har enkäter genomförts med deltagare och aktörer som på olika sätt har medverkat i projektet. Resultat redovisas huvudsakligen för hela målgruppen. I några fall redovisas skillnader utifrån projektets olika målgrupper bland deltagare och professionella aktörer. I och med att det i vissa grupper endast är ett fåtal som besvarat enkäten kan det dock inte dras några statistiskt säkerställda slutsatser av detta utan eventuella skillnader mellan målgrupper kan endast betraktas som tendenser.

Enkät till deltagare i projekt Sigrid

Ett urval av projektets deltagare har fått besvara en avslutande enkät. I och med gällande sekretess har adressuppgifter till deltagare inhämtats från projektledarna. Det totala urvalet uppgick till 172 personer. Av dessa har totalt 57 personer besvarat enkäten vilket motsvarar 33 procent av respondentgruppen. Denna andel är låg även om det är på en nivå som är vanlig i jämförbara målgrupper. Oavsett detta så måste resultatet från deltagarenkäten tolkas med försiktighet.

Av deltagarna som har besvarat enkäten är 36 kvinnor och 20 män. (En respondent avstod från att uppge kön.) Det är därmed fler kvinnor än män som har besvarat enkäten. 18 av de svarande deltagarna hör till tema Unga. 15 av de svarande hör till tema utrikesfödda och 23 ingår i tema 50 +. I och med att respondentgruppen är så pass liten är det inte relevant att dra några statistiskt säkerställda slutsatser utifrån de svarandes kön eller utifrån tillhörigheten till en viss temagrupp.

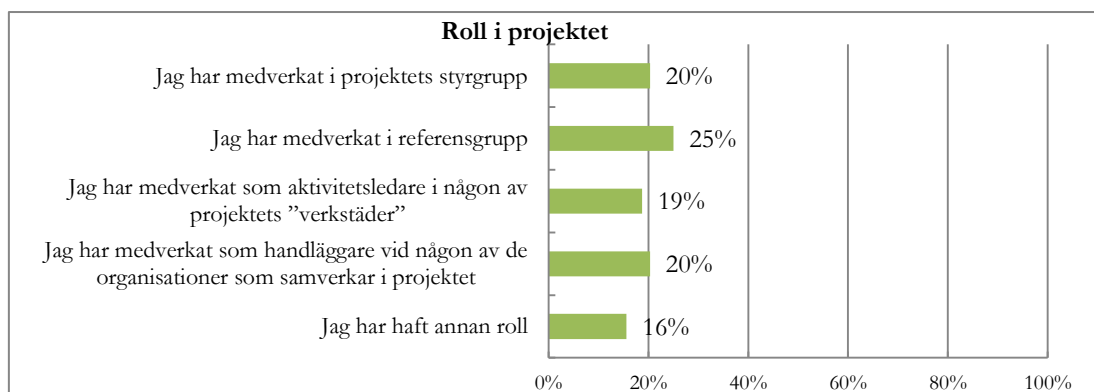
Enkät till medverkande aktörer

En avslutande enkät har även genomförts med aktörer med anknytning till projektet. Såväl projektpersonal, styrgruppsrepresentanter och andra intressenter ingår i målgruppen för denna enkät. Av totalt 95 personer som fått enkäten har 68 personer svarat. Detta motsvarar en svarsfrekvens på 72 procent, vilket får betraktas som en acceptabel nivå.

På en fråga om aktörernas organisatoriska tillhörighet så framkommer att knappt hälften, 44 procent är verksamma inom Arbetsförmedlingen. Knappt var tredje, 32 procent, representerar en kommunal verksamhet. 15 procent har sin tillhörighet till folkhögskola och resterande har sin tillhörighet till ESF-rådet, länsstyrelsen, regionförbund, Skogsstyrelsen, facklig verksamhet, ideell organisation eller varit ansvarig för lokal ”Verkstad” i projektet. Av samtliga professionella aktörer som har besvarat enkäten har 35 procent en chefsbefattning.

I diagram 1 redovisas vilken roll aktörerna som har besvarat enkäten haft relaterat projektet. Av aktörernas öppna svar framgår att av de som valt svarsalternativet ”annan roll” ofta har haft någon specialistfunktion kopplad till projektet t.ex. SIUS konsulent eller anodnare av ”Verkstad”.

Diagram 1. Respondenteras roller kopplat till projekt Sigrid.

Samhällsekonomisk utvärdering

Sweco Strategy har samverkat med konsultföretaget payoff AB för att utvärdera de samhällsekonomiska effekterna av projekt Sigrid. Sweco Strategy har ansvarat för datainsamling, medan payoff har ansvar för analysinstrumentet och de ekonomiska beräkningar som redovisas i rapporten. Den samhällsekonomiska utvärderingen syftar till att analysera hur deltagarnas situation förändrats som en följd av projektet. Målet med den samhällsekonomiska analysen är att visa på den ekonomiska nyttan av projektet och synliggöra vilka ekonomiska effekter projektet haft för samhället, myndigheter och kommuner som medverkat som finansiärer i projektet, samt för deltagarna. Genom att kostnaderna för projektet jämförs med de intäkter projektet genererat, kan projektet bedömas ur ett socialt investeringsperspektiv.

Resultatet för de två delundersökningarna och den totala undersökningen redovisas gemensamt i denna slutrapport från utvärderingen av projekt Sigrid. Totalt omfattar analysen 140 personer varav 74 personer avser Sigrid 2012 och 66 avser Sigrid 2013. Av de 74 som ingick i undersökningen 2012 intervjuades 62 per telefon och ytterligare tolv personer intervjuades på plats i Sandviken och Hudiksvall. I undersökningen 2013 har samtliga deltagare intervjuats per telefon.

I intervjuerna inhämtades information om individens aktivitet under perioden ett år före projektet och minst sex månader efter att de avslutat projektet. För att få jämförbara data har en uppräkningsgjorts till 12 månader i det fall det gått kortare tid sedan deltagare avslutade projekt Sigrid.

I samband med den samhällsekonomiska analysen år 2012 fick deltagarna i en tiogradig skala besvara tre frågor utifrån projektets målsättningar. Resultatet från dessa frågor gav en fördjupad bild som komplement till den samhällsekonomiska beräkningen av payoff-tiden. (Motsvarande frågor har även ställts i en avslutande enkät till deltagare.)

En fullständig redovisning av den samhällsekonomiska utvärderingen har tidigare redovisats i delrapport från utvärderingen av projektet.¹ I föreliggande slutrapport redovisas endast de mest centrala resultaten från denna utvärdering.

Projektets mål och programlogik

Projekt Sigrids övergripande mål är att ge ökade förutsättningar för långtidsarbetslösa att få arbete eller komma närmare en etablering på arbetsmarknaden som anställd eller egenföretagare. Även studier är ett led mot ett närmande till arbetsmarknaden.

Projektets kvantitativa resultatmål är nedbrutna på projektets olika målgrupper. För deltagare över 50 år (Tema 50 +) ligger målnivån för att få arbete, starta eget eller gå vidare till studier på 50 procent. Motsvarande andel för Tema Långtidsarbetslösa invandrare ligger på 30 procent och för deltagande ungdomar i Tema Ungdomar ligger målnivån på 75 procent.

Utifrån projektansökan och de diskussioner som inledningsvis fördes med projektansvariga identifierades följande programlogik. Denna har senare på olika sätt följts upp, samtidigt som den utgör grund för analyser i denna slututvärdering av projektet.

I tabell 1 redovisas den programlogik som legat till grund för projektet och utvärderingen.

---

¹ Se rapport Samhällsekonomisk utvärdering 2012 och 2013 – projekt Sigrid, Sweco Strategy AB, 2014-02-25

Tabell 1. Programlogik för projekt Sigrid.

Aktiviteter	Resultatmål	Effekt mål
<p>Deltagarna Ge deltagarna verktyg att kunna se och nyttja den egna kapaciteten. <i>Tema 1: Långtidsarbetslösa 50+</i> Egen verksamhet inom kooperativ Samarbete med företagareföreningar Validering av erfarenheter Stöd vid funktionsnedsättning Motivationshöjande insatser <i>Tema 2: Långtidsarbetslösa invandrare</i> Mentorer i företag Egen verksamhet inom kooperativ (socialt företag) Läringsplatser i företag Identifiera kvinnor för inskrivning på AF Särskilda program för de som är kvarstående arbetsökande efter ett år Samarbete med företagareföreningar <i>Tema 3: Ungdomar</i> Samarbete med kommunerna om kring ungdomar som saknar fullständigt gymnasiebetyg Vägledning för att fånga intressen och skapa struktur Utbildningar i entreprenörskap Uppmärksamhet på särskilt utsatta ungdomar</p> <p>Samverkande parter Samverkan, erfarenhetsutbyte och metodutveckling genom: Konferenser och Work shops Referensgruppsmöten Användandet av externa tjänster från, och samarbete med, den ideella sektorn Utvärdering för bättre lärandeprocess Identifiera, uppmärksamma och undanröja hinder som en följd av olika myndigheters regelverk Internationellt samarbete med Belgien, Danmark, Holland, Lettland, Storbritannien och Tyskland. (Senare tillkom även Grekland)</p>	<p>Deltagarna Deltagarna skall genom projektet få arbete, starta eget eller gå vidare till studier: Tema 1: 50 % Tema 2: 30 % Tema 3: 75 %</p> <p>Därutöver bör minst hälften av övriga deltagare i uppföljning ange att de uppfattar sig som närmare målet att få förfäste på arbetsmarknaden nu jämfört med läget innan de påbörjade projektet.</p> <p>Samverkande parter Plattform för lärande för alla medverkande organisationer.</p> <p>Ökad samverkan mellan relevanta organisationer i Sverige och utomlands Ökad samverkan över läns- och kommungränser. Ett förändrat metodutvecklingsarbete hos arbetsförmedlingen och samarbetspartners samt ett individanpassat arbetssätt.</p>	<p>Ökade förutsättningar för långtidsarbetslösa att få arbete eller komma närmare en etablering på arbetsmarknaden som anställd eller egenföretagare (ökad samhällsnytta).</p>

En teoretisk ansats - Samverkan som grund för framgångrik implementering

Projekt Sigrid bygger på att metoder ska utvecklas i samverkan mellan många olika aktörer i Gävleborg, Dalarna och Värmland. Av detta skäl är samverkan något som är centralt som grund för den metodutveckling som förväntas ske genom projektet.

Samverkan kan ske i olika former och på olika nivåer. Samverkan kan t.ex. ske utifrån en sammanhållen process, en gemensam vision eller en utvald målgrupp. Samverkan kan även ske på olika nivåer i form av politisk samverkan, policysamverkan och administrativ samverkan. I en forskningssammanställning² som tagits fram kring dessa frågor har olika faktorer identifierats som är grundläggande för att samverkan ska nå framgång. Det handlar t.ex. om involvering av relevanta aktörer, tid och resurser samt gemensamma arbetssätt och strukturella gemensamma förutsättningar kring ledarskap, utbildningsinsatser och informationsutbyte. Det finns på motsvarande sätt också ett antal återkommande strukturella hinder för samverkan. Det kan t.ex. handla om bristande stöd från organisationer, bristande kontinuitet, bristande incitament i form av exempelvis kostnader samt strukturella skillnader rent organisatoriskt t.ex. kring uppdrag, roller och ansvar mellan de aktörer som är aktuella för samverkan. Detta är olika aspekter som är viktiga att förhålla sig till inför beslut om olika gemensamma satsningar i ett fortsatt utvecklingsarbete utifrån resultat som framkommer i projekt Sigrid. Resultat från forskningssammanställningen som kan vara intressanta att förhålla sig till inför en fortsatt implementering redovisas i tabell 2.

Tabell 2. Hinder och framgångsfaktorer för samverkan

Strukturella hinder för samverkan	Framgångsfaktorer för samverkan
<i>Bristande stöd från organisation</i>	<i>Stödjande strukturer</i>
Bristande tid för aktiviteter	Tydlig målgrupp
Bristande ekonomiska resurser	Relevanta aktörer involveras
Bristande intresse från verksamhet	Stark förankring i verksamheterna
<i>Bristande kontinuitet</i>	Engagemang och stöd på alla nivåer i verksamheter
Personalomsättning	Hållbara strukturer
Omorganisationer	Gemensamma resurser
Målgrupp har samtidig kontakt med andra specialister	Tillräckligt med tid
Fysiskt avstånd mellan samverkande organisationer	Möjligheter till samlokalisering
<i>Bristande incitament</i>	Tydliga incitament
Rädsla för kostnadsöverföringar mellan berörda myndigheter (organisatorisk nivå)	<i>Främjande av arbetsprocess</i>
Samverkan gynnar inte karriär (individuell nivå)	Standardisering, systematisering och formalisering av kontakter och informationsutbyte
<i>Strukturella skillnader</i>	Gemensamt arbetssätt
Myndigheter har olika uppdrag och politiska direktiv	Gemensamma utbildningsinsatser
Arbetar under olika lagar och regelverk	Ledarskap- stödjande, icke revirbevakande
Olika ansvarsområden	
Olika informationssystem med olika krav på säkerhet	
Aspekterna ovan förändras över tid	

² Andersson, J., R. Axelsson, et al. (2010). Samverkan inom arbetslivsriktad rehabilitering, Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap.

Resultat från genomförande och slututvärdering

I det här avsnittet redovisas inledningsvis resultat som framkommit under genomförandet av projekt Sigrid kopplat till projektets målsättningar. Detta har på olika sätt presenterats för projektets intressenter, samt i delrapport från utvärderingen.

Resultat redovisas också utifrån framtagen statistik som projektet tillhandahållit. Därefter redovisas resultat från de enkäter som genomförts med professionellt medverkande aktörer, samt resultat från intervjuer och enkät riktad till projektets deltagare som genomförts i denna avslutande del av utvärderingen.

Kapitlet avslutas med en redovisning av resultat från den samhällsekonomiska utvärderingen av projekt Sigrid som genomförts hösten 2012 samt vid samma tidpunkt under år 2013.

Resultat från tidigare utvärdering

Initiala förväntningar på projektet

I de inledande intervjuerna ställdes frågor om aktörernas förväntningar på projekt Sigrid. Återkommande framhölls från såväl styrgruppens representanter som från projektledarna att projektet ska utveckla nya metoder och arbetssätt. Genom att projektet omfattar målgrupper som delvis är nya för arbetsförmedlingen, framförde några en önskan om att projektet ska påverka handläggares attityder. Avseende deltagarna fanns en förväntan att de genom projektet ska kunna få arbete snabbare än vad de skulle få genom ordinarie verksamhet. Projektledarna betonade att projektet skulle utveckla metoder som på ett bättre sätt skulle svara upp mot projektets olika målgruppers behov dvs. unga, utrikesfödda och personer äldre än 50 år.

Ganska tidigt i projektet genomfördes intervjuer med deltagare. Det framkom att personer inom målgruppen Utrikesfödda generellt sett var mycket nöjda med sin medverkan i projektet, även personer som inledningsvis hade varit tveksamma till projektet. Även deltagare i målgruppen Unga var generellt sett positiva till projektet. Det var i denna grupp vanligt att deltagarna framförde att projektet hade bidragit till att de fått bättre rutiner och nya vänner. Däremot trodde de inte att det skulle underlätta deras möjligheter till arbete. Målgruppen 50+ var betydligt mer negativa till projektet än övriga grupper. Flera uttryckte att de inte förstod vad som ingick i projektet och det fanns även en misstro kring att projektet skulle underlätta möjligheten till arbete.

Kritiska faktorer i projektet under genomförandet

Ett antal kritiska områden har framkommit under projektets genomförande som Sweco bedömt som angelägna att ha särskild uppmärksamhet på för att projektet ska uppnå önskade resultat och effekter.

En sådan sak gäller behovet av mer information om projektet och de möjligheter som finns att tillgå inom projektet. Deltagare uttryckte sig ha en oklar uppfattning om de möjligheter projektet kunde erbjuda. Dessutom efterfrågades en tydligare planering och dokumentation av deltagarnas medverkan i projektet från aktörernas sida. Sweco gjorde här bedömningen att detta var en brist i projektet som behövde synliggöras mer för att stärka projektets möjligheter inför en fortsatt implementering.

Att det var otydligt vilka roller olika aktörer skulle ha för att sprida erfarenheter från projektet var en annan sak som framkom tidigt i projektet. Det konstaterades att projektkoordinatorn löpande informerade om olika resultat från projektet till styrgruppen, men att detta inte fördes vidare.

Utvärderingen visade här på ett behov av tydligare ansvarsfördelning och bättre samordning, samt en plan för hur projektet ska sprida resultat och goda erfarenheter för att på ett effektivt sätt kunna jobba vidare med implementering. Under hand har det fjärde temat som har fokus på metodutveckling blivit alltmer aktivt som stöd för detta arbete.

Att projektet är stort har under hand framhållits som en försvårande faktor, då det inte gör det helt enkelt att få alla delaktiga i tillräcklig utsträckning. Olika aktörer har olika geografiska ansvarsområden där styrningsmodeller, målsättningar och beslutsprocesser varierar vilket försvårat samverkan. Utvärderingen har samtidigt konstaterat att en stärkt samverkan mellan aktörer är en viktig förutsättning för att kunna stärka arbetet riktat till projektets målgrupper varför detta bedömts vara ett av de områden som under projektet krävt särskild uppmärksamhet.

En del av projektet som har studerats mer ingående är de insatser som erbjudits i projektets s.k. ”Verkstäder”. Resultatet har varit blandat. En del ”Verkstäder” har visat på mycket goda resultat, medan andra bedömts som mer tveksamma. Matchningen mellan ”Verkstad” och deltagares önskemål och förutsättningar har inte alltid varit optimal, varför utvärderingen har bedömt detta som ett förbättringsområde. Något som Sweco under genomförandet har bedömt som positivt kring projektets ”Verkstäder” är att projektkoordinatorn och projektledarna tidigt gjorde analyser av möjlig finansiering vid en eventuell fortsatt implementering av insatser från projektet i ordinarie verksamheter. På så sätt har projektet haft en kontinuerlig uppföljning av en annars kritisk faktor i projektet dvs. ”*genomför projektet rätt insats på rätt sätt?*”.

Resultat utifrån kvantitativa mål

Enligt uppgifter som lämnats från projektet i samband med slututvärderingen har projektet haft totalt 2 409 deltagare. Ett antal individer, 132 personer, har påbörjat fler än en aktivitet så det verkliga antalet faktiska personer som har deltagit i projektet uppgår till 2 273 unika individer

Fördelat mellan de olika målgrupperna så framkommer att:

- Tema Unga har haft totalt 1126 personer inskrivna (beräknat på att deras födelsesår är senast 1988 vid inskrivning i projektet).
- Tema utrikesfödda, som går att identifiera separat då det endast är utrikesfödda som är mellan 25 och 49 år, uppgår till 618 personer. Dock bör noteras att ca 25-30 procent av de deltagarna i Tema unga dessutom är utrikesfödda. Bland de som deltar i Tema 50+ är ca hälften utrikesfödda. Denna målgrupp är därmed betydligt större än vad som går att påvisa.
- Tema 50+ har totalt omfattat 529 personer.

Av samtliga personer som har påbörjat projektet har 781 gått vidare till arbete eller studier vid avslut. Vid en uppföljning efter 90 dagar hade ytterligare 276 personer gått vidare i arbete eller till studier efter att de hade avslutat projektet. Detta innebär att totalt 1057 personer av de 2 273 personer som har deltagit i projektet har fortsatt i arbete eller studier vilket motsvarar totalt 46,5 procent av samtliga deltagare.

Vid en redovisning av antal respektive andel deltagare inom temagrupperna som gått vidare i arbete respektive studier framkommer att det är betydligt fler unga som studerar efter projektet jämfört med övriga temagrupper. I tabell 3 redovisas utfallet för de olika temagrupperna när det gäller övergång till arbete respektive studier.

Tabell 3. Deltagarnas sysselsättning avslutat projekt, totalt och fördelat efter Tema.

Tema	Arbete	Studier (t.ex. folkhögskola, Komvux)	Övrigt (t.ex. sjukskrivning, föräldraledighet, arbetslöshet)	Totalt antal personer i målgruppen
Unga	499 (44 %)	214 (19 %)	413 (37 %)	1 126 (50 %)
Utrikesfödda	184 (30 %)	25 (4 %)	409 (66 %)	618 (27 %)
50+	160 (30 %)	1 (0 %)	368 (70 %)	529 (23 %)
Totalt	843 (37 %)	240 (11 %)	1 190 (52 %)	2 273 (100 %)

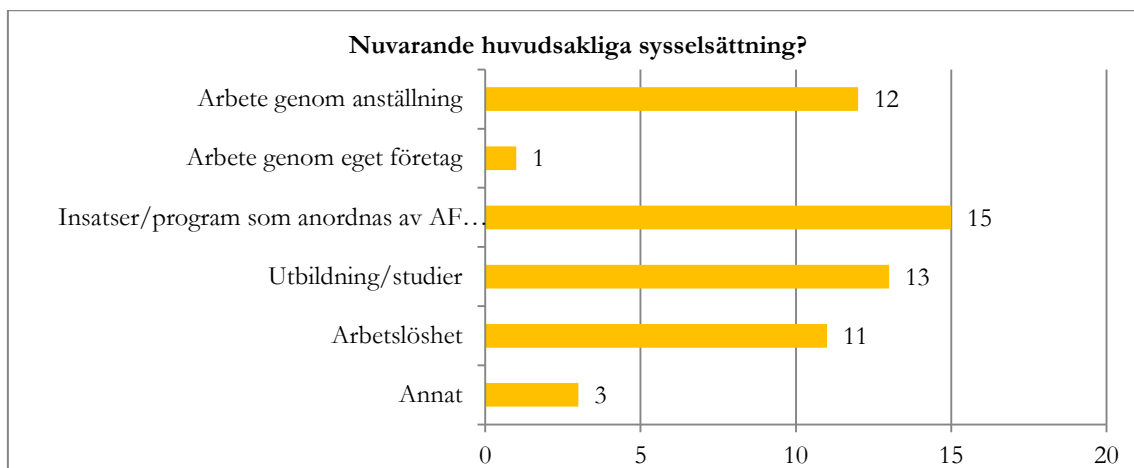
Resultat från enkäter i slututvärderingen

I detta avsnitt redovisas resultat som framkommit i enkäter med medverkande aktörer i projekt Sigrid, samt med deltagare som har avslutat projektet.

Projektets påverkan på sysselsättning

För att få kunskap om deltagarnas nuvarande situation ställdes en fråga om deras nuvarande sysselsättning. Svaren på denna fråga redovisas i diagram 2.

Diagram 2. Deltagarnas nuvarande sysselsättning.

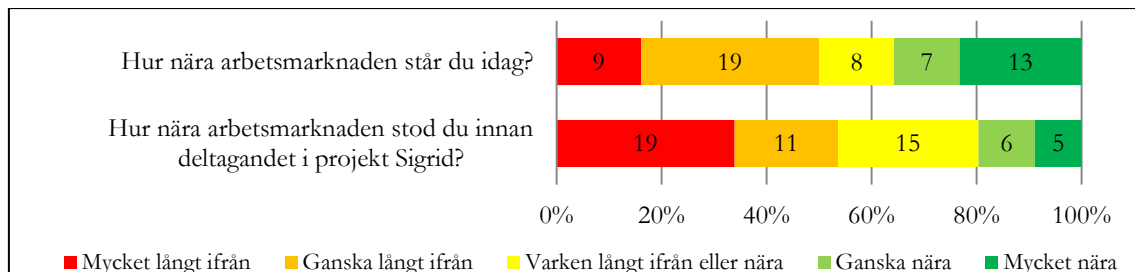

Av diagrammet framgår att 12 personer hade gått vidare i arbete, en hade startat eget företag, 13 personer har gått vidare i utbildning och 15 personer deltar i insatser/ program som anordnas av arbetsförmedlingen. 11 personer har angett arbetslöshet. Tre personer har angett annan sysselsättning t.ex. föräldraledig.

Vid en jämförelse mellan kvinnor och män framkommer att en större andel män än kvinnor anger att de har en anställning, samtidigt som en större andel kvinnor än män anger att deras nuvarande sysselsättning är arbetslöshet. Genom att det är så pass få som har besvarat enkäten är det dock inte möjligt att dra några generella slutsatser av detta resultat. I övrigt framkommer inga anmärkningsvärda skillnader utifrån deltagarnas kön.

Deltagarna fick i anslutning till frågan om nuvarande sysselsättning besvara ett par frågor om hur projektet påverkat deras möjligheter att närma sig arbetsmarknaden. Frågorna gällde hur de upplevde sin situation innan projektet jämfört med efter deltagandet i Sigrid. Deltagarnas svar redovisas i diagram 3.

Diagram 3. Projektets påverkan på deltagarnas framtida sysselsättning

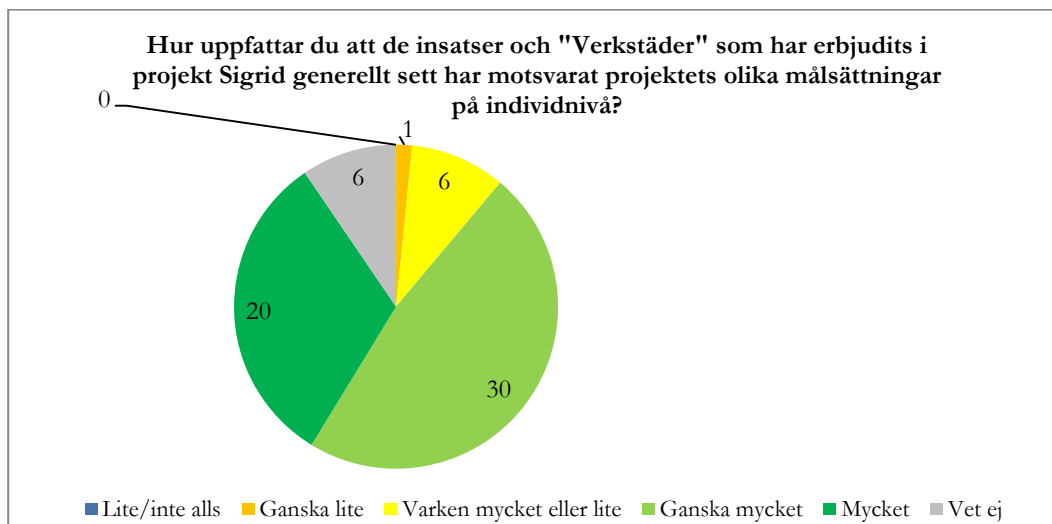

Av diagrammet framgår att deltagarna upplever sig ha förflyttat sin position och kommit närmare arbetsmarknaden. Elva personer har svarat att de stod ganska eller mycket nära arbetsmarknaden innan projektet jämfört med 20 personer efter projektet. Av svaren framgår att det är färre, nio mot tidigare 19 deltagare, som anser att de står mycket långt från arbetsmarknaden. Det framkommer inga anmärkningsvärda skillnader utifrån deltagarnas kön.

Frågor om projektet relaterat uppställda mål för individerna

En övergripande fråga ställdes i enkäten till de professionellt medverkande aktörerna om hur de uppfattar att projekt Sigrids olika insatser genom ”Verkstäderna” har fungerat utifrån olika målsättningar på individnivå. Svaren på denna fråga redovisas i diagram 4.

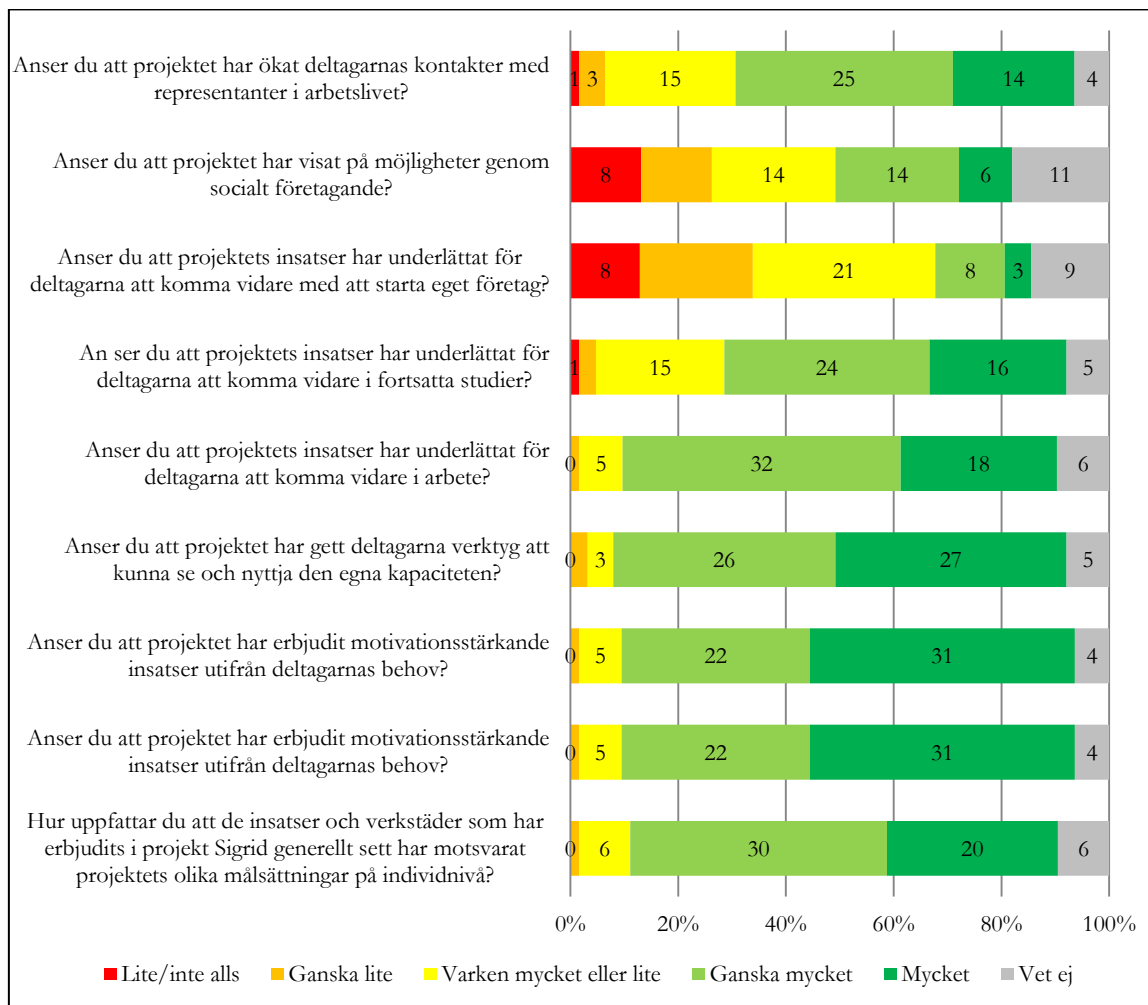
Diagram 4. Aktörernas sammanfattande bedömning av projektet utifrån målen på individnivå.

Av 63 personer som besvarat frågan uppger 50 att projektet har motsvarat projektets målsättningar på individnivå ”ganska mycket” eller ”mycket”. Sex personer har valt ett neutralt svarsalternativ och en svarande har valt ett negativt svarsalternativ. Sex personer har svarat att de inte vet. Av de som tagit ställning till frågan har därmed 88 procent angett ett positivt svar.

I enkäten ställdes också ett antal frågor om hur aktörerna uppfattar att projektet har fungerat ur deltagarnas perspektiv. Svaren på dessa frågor redovisas i diagram 5.

Diagram 5. Aktörerna om projektets påverkan på deltagarna.

Av diagrammet framgår att aktörerna vid flertalet frågor har angett positiva svar. Vid ett par frågor är svaren mer negativa. Det gäller frågorna om projektet underlättat för deltagarna att starta eget företag alternativt ett socialt företag. Även vid frågan om deltagarna ökat sina kontakte med representanter i arbetslivet, samt frågan om projektet underlättat till studier har något mindre positiva svar än övriga frågor. Vid en jämförelse mellan svar från aktörer från olika organisationer framkommer inga anmärkningsvärda skillnader i de svar som lämnats.

På en fråga till samverkansaktörerna om vad som hade kunnat vara bättre för deltagarna i projektet framhålls i öppna svar att insatser mellan olika myndigheter hade kunnat samordnas bättre än vad som varit fallet. Det handlar t.ex. om bättre samordning mellan ”Verkstäder” och Arbetsförmedlingens resurser samt med aktörernas specialister (t.ex. arbetsterapeut, arbetspsykolog och socialkonsulent). Att ha en tydligare koppling till arbetsgivarna är annat som tas upp, liksom att det krävs tid med vissa deltagargrupper. Trots mycket tid i Sigrid hade det i vissa fall behövts ännu mer. Ett dilemma som en av aktörerna tar upp är att det i en del fall inte varit möjligt för deltagare att

komma ut på vissa arbetsplatser som krävt särskild utrustning t.ex. skyddsskor. Detta då varken Arbetsförmedlingen eller kommunen har velat stå för kostnaden för sådan utrustning.

I öppna svar från aktörerna framkommer generellt sett en positiv uppfattning om projektet. Enstaka kommentarer är dock mer negativa. I dessa fall handlar det framförallt om krävande administration och att "Verkstäder" i vissa fall tvingats avslutas i förtid.

Här följer några allmänna kommentarer om projektet från olika aktörer:

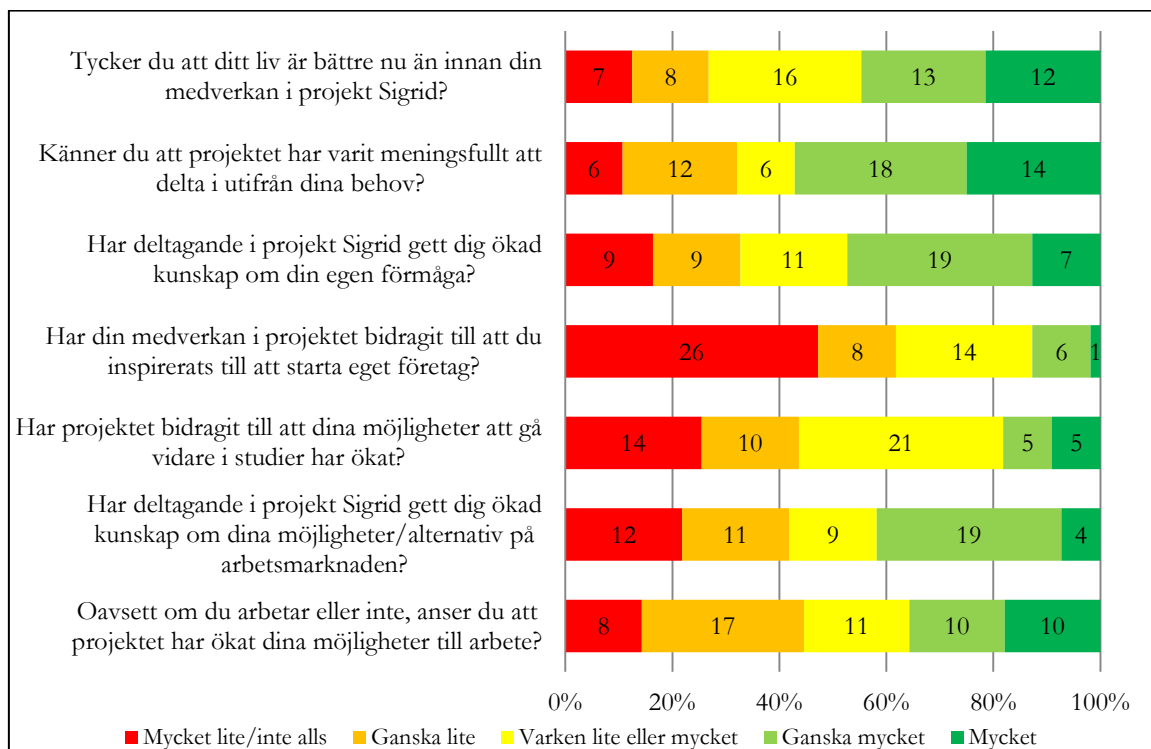
"Fantastisk möjlighet att genom projekt Sigrid, få bidra till att ungdomar/ deltagare hittat vägar i livet som direkt eller på sikt leder till studier eller arbetet. Ungdomar som genom projektet vunnit massor med år i sin utveckling. Har i projektet sett massor av exempel på personligt växande och sett att det berott på upplägg i projektet, metodik och projektledare." (representant från Arbetsförmedlingen)

Jag har jobbat i flera olika projekt och måste säga att Sigrid har varit det bästa. Organisatoriskt och administrativt även om det slutade oväntat fort för Värmlands del. Som sagt, kanon projekt!! (representant från Kommun)

"Sigrid har varit ett utomordentligt projekt som har haft en kompetent kader av personer som har bidragit till utveckling och även implementering av olika metoder, arbets sätt o verktyg inom medverkande organisationer. Mycket bra resultat på både individnivå och på strukturella förändringar." (representant från samverkanspart)

Även deltagarna fick besvara ett antal frågor om projektets målsättningar kopplat till individerna som deltagit i projektet. Deltagarnas svar vid dessa frågor redovisas i diagram 6.

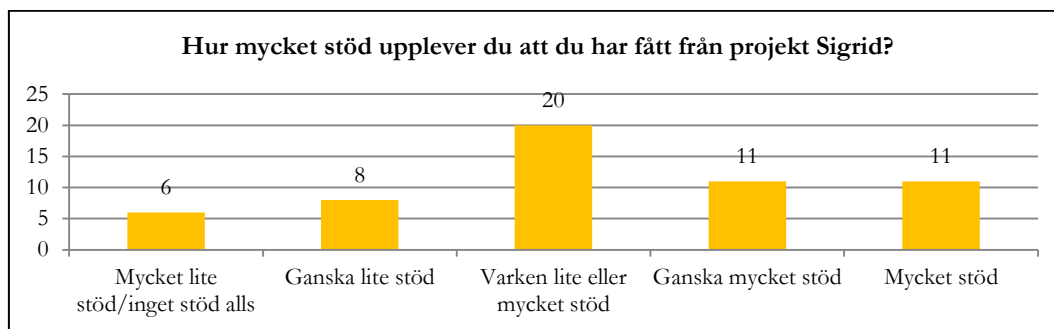
Diagram 6. Deltagarna om projektet påverkan.

Av diagrammet framgår att en majoritet av deltagarna anser att projektet har varit meningsfullt att delta i. Nära hälften anser också att deras medverkan i projektet har gett ökad kunskap om den egna förmågan. Minst positivt resultat visar frågorna när det gäller att deltagarna inspirerats att starta eget företag samt om deras möjligheter att gå vidare i studier har ökat. Vid båda dessa frågor är det en större andel kvinnor än män som angett ett positivt svar. En större andel män än kvinnor anser att projektet har gett ökad kunskap om möjligheter/alternativ på arbetsmarknaden. I övrigt är svaren relativt lika oavsett deltagarens kön.

En fråga ställdes till deltagarna om stödet från projektet. Deltagarnas svar redovisas i diagram 7.

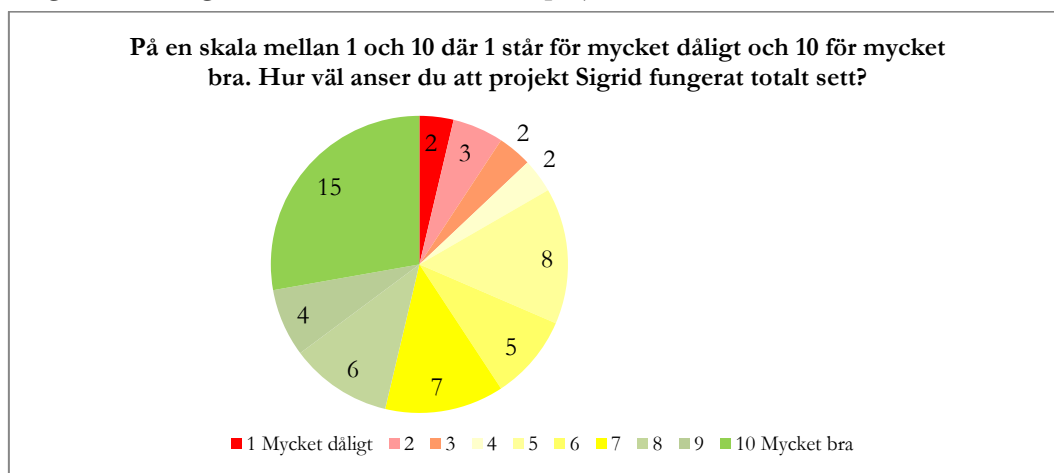
Diagram 7 Deltagarnas uppfattning om det stöd de fått i Sigrid.

Av diagrammet framgår att deltagarna lämnat ganska varierande svar. Något fler har valt ett positivt svarsalternativ, 22 personer, än ett negativt svarsalternativ, 14 personer. 20 personer har angett ett neutralt svar på denna fråga.

Deltagarna fick i enkäten även besvara en fråga om hur de uppfattar att projektet har fungerat totalt sett utifrån deras perspektiv. Deltagarna fick ta ställning till detta i en tiogradig skala. Deltagarnas svar redovisas i diagram 8.

Diagram 8. Deltagarnas sammanfattade bild av projektet.

Av diagrammet framgår att, nära hälften, 25 av 54 deltagare har angett ett av de mest positiva svarsalternativen (8 till 10 på svarsskalan). 20 har valt ett neutralt svarsalternativ (5 till 7 på svarsskalan) och 9 deltagare har angett ett negativt svarsalternativ (1 till 4 på svarsskalan). Sammantaget indikerar detta resultat att deltagarna i en majoritet av fallen upplever att projektet som helhet har fungerat väl.

Deltagarnas kommentarer om projektet:

”Det bästa med projektet var att jag fick träffa nya människor som verkligen accepterade mig för den jag är, att vi hade det jättebra tillsammans och allt stöd man fick från alla i gruppen”

”Genom Sigrid fick jag utifrån mitt funktionshinder i alla fall vara ute på en praktikplats i 3 mån”

”Har fått möjlighet att arbeta med folk från olika länder”

”Jag känner mig bra i projektet, chefen är bra han hjälper mig när jag behöver det. Alla i gruppen är bra”

”Komma i kontakt med olika kulturer och hur de har det var intressant. Sticka och virka var inte så kul att göra i nästan helt ett år”

”Projektet har gett mig personligen stöd inom sociala sammanhang och hjälpt mig känna igen de svårigheter jag har och fått igång en utredning om vad de rotar sig i och hur jag kan leva med dem”

”Ganska oklart vad syftet var osv. Jag blev anvisad av AF helt enkelt. Jag är 24 år och har en akademisk utbildning och har sedan examensdagen sökt över 70 jobb och fått två intervjuer. Jag planerar i brist på annat att studera vidare och doktorera framöver”

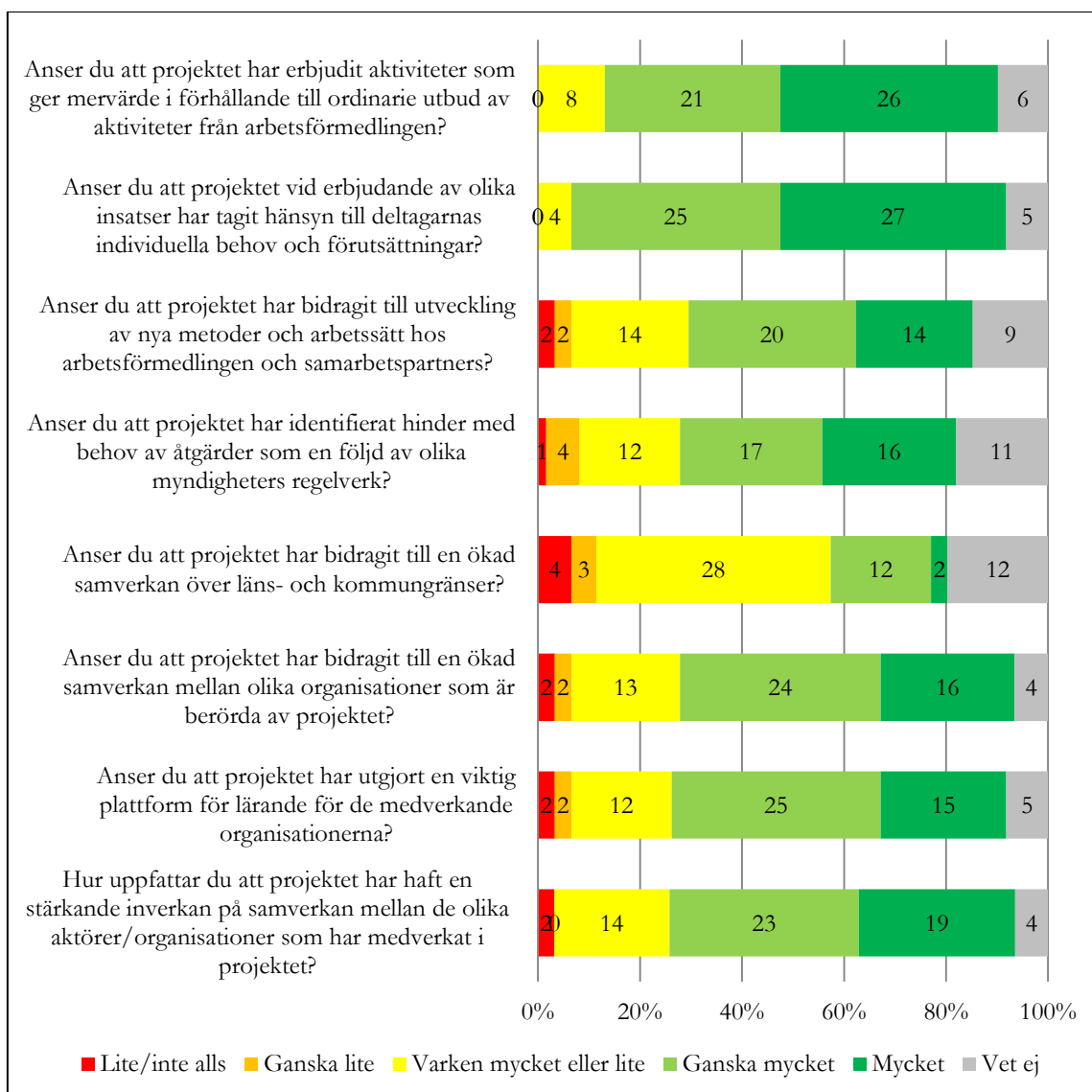
”Jag fick endast info från AF att jag skulle delta i projektet. Utöver det har jag varken fått mer info, hjälp eller uppföljning av AF”

”Sådana här projekt behövs inte tycker jag. Man kan göra allting själv och bättre. Men dessa människor som håller i sånt här behöver lön och vissa tar vad som helst utan att tänka i fall det leder nån vart. Nej det här är bara till för att snygga till arbetslöshetsciffrorna”

Aktörerna om projektets påverkan på arbetssätt och metodutveckling

I aktörsenkäten ställdes ett antal frågor om hur projektet påverkat arbetssätt och metoder relaterat projektets målgrupper, samt hur det bidragit till ökad samverkan såväl geografiskt som mellan olika aktörer. I diagram 9 redovisas aktörernas svar på dessa frågor.

Diagram 9. Aktörerna om projektet påverkan på samverkan och metodutveckling.

Av diagrammet framgår att aktörerna framförallt uppfattar att projektet vid erbjudande av aktiviteter tagit hänsyn till deltagarnas individuella behov och förutsättningar samt att de aktiviteter som erbjudits i Sigrid gett mervärde i förhållande till arbetsförmedlingens ordinarie utbud riktat till projektets målgrupper. Minst positiva svar har lämnats vid frågan om projektet har bidragit till ökad samverkan över läns- och kommungränser. Detta är ett resultat som även framkommit i olika sammanhang i dialog med olika aktörer med koppling till projektet.

Vid en jämförelse mellan svar från olika aktörer framkommer att svarande från Arbetsförmedlingen är något mindre positiva än övriga som besvarat enkäten vid frågan om projektet har bidragit till utveckling av nya metoder och arbetssätt hos arbetsförmedlingen och samarbetspartners. Samma svarsbild framkommer vid frågan om projektet har erbjudit aktiviteter som ger mervärde i förhållande till ordinarie utbud av aktiviteter från arbetsförmedlingen. Vid båda dessa frågor är andelen positiva svar, trots denna skillnad, totalt sett hög.

Aktörerna fick i enkäten i öppna svar ange vad som skiljer projekt Sigrid mot ordinarie verksamhet som erbjuds målgrupperna. Nedan följer exempel på svar som lämnats i enkäten. För att ge en tydligare bild har svaren delats in i olika områden.

Insatser

"AF kan erbjuda konkreta insatser. Sigrid erbjuder generella attitydpåverkande insatser"

"I Sigrid har det varit Verkstad"

"Mer insatser och tät återkoppling och utvärdering"

"Verkstäderna har i många fall tagit ett helhetsgrepp och arbetat utifrån individuella förutsättningar"

Arbetsgivarkontakter

"Konkret arbetsgivarkontakt och mer relevant uppföljning"

"Djupare och frekventare kontakter med sökande och arbetsgivare"

Tid

"Tillgång till mer tid"

"Mer tid att bygga upp förtroende"

Individanpassning och stöd

"Sökandes behov sattes före ramar från olika myndigheter"

"Målen mer anpassade till individen och därmed mer begripliga, hanterbara och meningsfulla"

"Många har komplexa svårigheter och behöver mycket stöd och olika typer av insatser för att gå vidare i utbildning och/ eller arbete, vilket projektet gett genom en hög handledartäthet."

"Personaltätheten gör stor skillnad. Också att de som jobbar med deltagarna i stor utsträckning är eldsjälar och befriade från andra arbetsuppgifter påverkar kvalitet och upplevelse mycket"

Lärdomar inför fortsatt implementering

Aktörerna fick i enkäten även möjlighet att ange lärdomar som de uppfattar att projektet bidragit till. Av svaren framkommer att de viktigaste lärdomarna framförallt tycks handla om de professionella aktörernas förhållningssätt, vikten av samverkan och att insatser ges tidigt, samt att individanpassade lösningar som i vissa fall även är innovativa relaterat ordinarie verksamhet ger framgång. Här följer exempel på kommentarer om lärdomar från projektet som aktörerna lämnat i enkäten:

Förhållningssätt

"Att det går att vända "omöjliga" ungdomar till duktiga och självförsörjande ungdomar genom att bemöta dem där de är, att lyssna på ungdomarna och ge dem förutsättningar att lyckas"

"Att ha ett förhållningssätt som ger en trygghet. Känner man trygghet kan man med rätt stöd och förståelse gå hur långt som helst!"

"Aktiva aktivitetsledare är främsta framgångsfaktorn"

Innovativa lösningar

"Det som har varit så framgångsrikt och fantastiskt med Sigridprojektet är möjligheten att testa och experimentera, göra om och göra rätt. Resultatet har varit toppen när man har utrymme för fria händer och möjlighet till förändring"

"Att det finns bra lösningar utanför Arbetsförmedlingens ramar. Vi stänger oss ofta blodiga för att vårt matchningsuppdrag är för enkelspårigt. När man arbetar med att stärka individen får man en bättre lösning på längre sikt"

Tidiga insatser

"Ökade insikter om bristen av resurser, och förändrad pedagogik, i skolan för att elever ska slutföra sina studier"

"Insikten om behov av tidiga, motiverande och förberedande insatser med uthållighet för att nå varaktiga och beständiga utvecklingsvinster för den enskilda individen"

Samverkan

"Att ju fler aktörer som arbetar tillsammans för ett gemensamt mål, för de deltagare som rekryteras, ju bättre resultat"

"Att stora ESF projekt blir för yviga och svåra att konkretisera nyttan av på lokal nivå"

"Det är bättre att ha flera projekt med fokus på olika målgrupper inom regionen. Det blir komplext att ha ett stort projekt då risk för att man tappat fokus på viktiga delar i ett projekt som t.ex. att utveckla samverkan"

Även deltagarna fick i enkäten möjlighet att ange saker som du uppfattat som positivt respektive negativt i projektet och som kan ses som lärdomar för samverkande aktörer. Här följer exempel på svar som lämnats:

Positivt

"Det bästa med projektet var att jag fick träffa nya människor som verkligen accepterade mig för den jag är, att vi hade det jättebra tillsammans och allt stöd man fick från alla i gruppen"

"Projektet har gett mig personligen stöd inom sociala sammanhang och hjälpt mig känna igen de svårigheter jag har och fått igång en utredning om vad de rotar sig i och hur jag kan leva med dem"

"Genom Sigrid fick jag utifrån mitt funktionshinder i alla fall vara ute på en praktikplats i 3 mån"

"Jag känner mig bra i projektet, chefen är bra och hjälper mig när jag behöver det. Alla i gruppen är bra"

"Har fått möjlighet att arbeta med folk från olika länder"

"Att komma i kontakt med olika kulturer och fåt höra hur de har det var intressant."

Negativt

"Sticka och virka var inte så kul att göra i nästan helt ett år"

"Ganska oklart vad syftet var osv. Jag blev anvisad av AF. Jag är 24 år och har en akademisk utbildning och har sedan examensdagen sökt över 70 jobb och fått två intervjuer. Jag planerar i brist på annat att studera vidare och doktorera framöver"

"Jag fick endast info från AF att jag skulle delta i projektet. Utöver det har jag varken fått mer info, hjälp eller uppföljning av AF"

"Sådana här projekt behövs inte tycker jag. Man kan göra allting själv och bättre. Men dessa människor som håller i sådant här behöver lön och vissa tar vad som helst utan att tänka i fall det leder någon vart. Nej det här är bara till för att snygga till arbetslöshetsiffrorna"

Resultat från genomförandet utifrån horisontella kriterier

Tidigt i utvärderingen framkom att arbetet med tillgänglighet och jämställdhet inte var tillräckligt utvecklat. Det saknades en tydlig plan för hur projektet skulle arbeta med dessa frågor. Projektet har sedan dess successivt utvecklat olika metoder i linje med dessa horisontella kriterier.

Tillgänglighet

Avseende tillgänglighet har projektets arbete resulterat i det begrepp som projektet bl.a. använder i sin egen slutrapportering, man talar om ”kollektiva rullstolsramper”.

Projekt Sigrid tog tidigt kontakt med Handisams processtöd tillgänglighet. I dessa inledande kontakter uppfattade man att med processtöd tillgänglighet hade alltför mycket fokus på fysisk tillgänglighet vilket inte kändes relevant för projektet som behövde mer stöd när det gäller kognitiva funktionsnedsättningar såsom problematik som rör personer med ADHD, Asberger, psykisk ohälsa o.s.v. Projektkoordinatören uttrycker *”Processtödjaren kollade på handfatens placering. De vi träffar i det här projektet kan inte ens gå in i miljön.”*

I samband med att förståelsen hos processtöd Tillgänglighet ökat har projektet alltmer kunnat nyttja processtödet bättre och man har senare i samråd med processtöd Tillgänglighet tagit fram en tillgänglighetsplan. Även vid seminarier och olika aktiviteter som har anordnats i projektet har processtödet från Handisam anlåtats som stöd på olika sätt. Projektet har även anlutat andra med professionell kompetens om tillgänglighet som stöd för arbetet t.ex. Arbetsförmedlingens specialister. Där det varit möjligt har projektet låtit personer som kan berätta sin historia beskriva sina upplevelser ur ett tillgänglighetsperspektiv t.ex. förälder och barn som beskriver situationen ur sina olika perspektiv. I samband med halvtidskonferensen anlätades en teatergrupp som framförde en teaterpjäs ur ett funktionshinderperspektiv där huvudpersonen hade diagnosen ADHD. Vid slutkonferensen anlätades ett popband som spelade i pauser. Deltagarna i denna grupp kom samtliga från Särskola. Projektet har även hållit i seminarier riktat till chefer och handläggare inom Arbetsförmedlingen, samt till verksamma inom socialtjänst och arbetsmarknadsenheter i kommuner som medverkat i projektet.

Enligt projektkoordinatören har såväl tillgänglighet som jämställdhet varit viktiga aspekter som man tagit hänsyn till vid beslut om hur projektet skulle gå vidare med olika ”Verkstäder”. I dessa fall har det handlat om sådant som arbetsförmedlingen inte skulle kunna erbjuda i sin ordinarie verksamhet. *”Vi ville ha Verkstäder riktade till de kognitiva rullstolsramperna och satsade trots att de ibland kostade betydligt mer.”*

Projektet har erbjudit olika individanpassade hjälpmedel där det funnits sådana behov. Det handlar till exempel om IT-lösningar och mobila hjälpmedel som för vissa varit viktigt för att få struktur och rutiner i deltagarnas vardag. *”Unga med ADHD och Asberger kan skolan inte alltid hantera. Trots att de trillat ur skolan i årskurs 8 så har de inte tagits om hand. Det behövs en startsträcka som samhället behöver bli bättre på att hantera”*. Genom att erbjuda individanpassade alternativ så har projekt Sigrid gett stöd för unga personer som tidigare misslyckats i skolan. Detta har i sin tur ökat tillgängligheten för målgruppen utifrån deras olika behov.

Jämställdhet

När det gäller perspektivet jämställdhet var det inledningsvis fler kvinnor än män inskrivna i projekt Sigrid, 60 procent kvinnor och 40 procent män. Totalt sett har fördelningen senare jämnats ut och andelen kvinnor uppgick vid projektets slut till 53 procent kvinnor. Andelen män uppgick till 47

procent. De sista månaderna i projektet var det till och med fler män än kvinnor som deltog i projektet.

Projektet har gjort en medveten satsning på utrikesfödda kvinnor, vilket gett en något mer skev könsfördelning i denna målgrupp jämfört med övriga målgrupper. Bland de unga är det tvärtom en lite större andel män än kvinnor, vilket projektkoordinatören menar avspeglar målgruppen avhoppare från grundskola och gymnasieskola. Nationell statistik visar på fler avhopp bland killar än bland tjejer.

På samma sätt som när det gäller tillgänglighet har lärkonferenser och seminarier som hållits där jämställdhetsperspektivet fokuseras. Även en jämställdhetsplan har tagits fram. Här betonar projektkoordinatören att särskilt Länsstyrelsen i Värmland varit till stor hjälp.

När det gäller jämställdhet kopplat till aktiviteter för deltagare har projektet anordnat några riktade insatser. Ett exempel är ”Verkstaden” Rapatac som enbart riktades till utrikesfödda kvinnor. Skälet till att denna ”Verkstad” kom i gång var att projektet uppfattade att många i denna målgrupp hade haft svårt att komma ut i samhället som en följd av kulturella orsaker. Här gjordes därför en medveten satsning på en renodlad kvinnogrupp. Projektet har även haft kontakt med Manscentrum och Kvinnojouren och har i några ”Verkstäder” fört diskussioner om kvinnors och mäns olika roller. Denna typ av aktiviteter köptes in till olika ”Verkstäder” i Gävle och Sandviken. Även Karlstad bjöd in i till grupper där Manscentrum medverkade, dels med enbart utrikesfödda, dels i blandgrupper.

Projekt Sigrid har i en av ”Verkstäderna” genomfört ett speciellt test i samverkan med Skogsstyrelsen där kvinnor, trots visst motstånd, fått prova på skogsarbete. Många av dessa kvinnor ville inte jobba i skogen. I Gävle blev några riktigt duktiga och fick, enligt projektkoordinatören, senare jobb på Kyrkogårdsförvaltningen Kvinnor som även tidigare hade haft tunga arbeten, t.ex. inom vården, förstod att det faktiskt i en del fall var lättare än det man hade gjort tidigare. En del deltagare i projektet mer eller mindre tvingade att testa det.

För att få kunskap om hur jämställdhetsfrågan hanteras bland handläggare inom Arbetsförmedlingen har enkäter genomförts bland arbets sökande hos direktservice i Gävle som ett led i projektet. Totalt genomfördes intervjuer med ett sextiotal arbets sökande. I dessa intervjuer framkom en tydlig skillnad mellan olika grupper av arbets sökande. Äldre var mer benägna att ha synpunkter utifrån könsaspekter än de yngre som hade ett mer öppet förhållningssätt kring olika möjligheter på arbetsmarknaden. Utöver arbets sökande intervjuades totalt tio arbetsförmedlare. Nio av dessa handläggare svarade att de aldrig gör någon skillnad utifrån kön. En sa sig göra det med automatik även om det inte är medvetet.

Projekt Sigrid har som stöd för handläggare inom Arbetsförmedlingen även tagit fram en enkel lathund, ”Sigrids jämställdhetshand”. Denna är tänkt att vara ett stöd att tänka jämställt i vardagens möten. De olika fingrarna har följande innebörd:

- Tummen: Att tänka lika till alla, är inte att tänka jämställt.
- Pekfingret: Ge tillgång till hela arbetsmarknaden. Kompetens, intresse och färdighet styr yrkesval, inte invanda könsmonster.
- Långfingret: Rörlighet för arbete/studier. Ställ samma frågor till både man och kvinna.
- Ringfingret: Tänk tvärtom. Skulle jag besluta på samma sätt om det vore en man/kvinna det gällde.
- Lillfingret: Kolla statistik, och analysera vardagsarbetet. När jag gör som jag brukar, hur blir det då?

Samhällsekonomisk utvärdering

I den samhällsekonomiska utvärderingen har beräkningar gjorts av den samhällsekonomiska nyttan för samhället som helhet, för medfinansiärer kring de aktuella deltagarna dvs. kommun, landsting/region, staten samt för de individer som ingått i undersökningen. För staten särredovisas resultatet uppdelat på Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och övrigt inom den statliga sektorn, s.k. "Övrig stat". Det senare handlar framförallt om skatteintäkter till följd av att personer kommit i arbete. Där det varit relevant redovisas även uppgifter fördelat utifrån de olika Tema som deltagarna tillhör.

Förutsättningar i jämförelse med liknande projekt som Sigrid

Enligt det system för klassificering som payoff tagit fram tillhör projekt Sigrid klass T8. Kriterierna för att tillhöra klass T8 är följande (inom parantes anges medelvärdet för gruppen).

- Steg 1 Projektet är utvärderat med payoffs standardmetod (efterläge jämförs med föreläge).
- Steg 2 Projektets mål är primärt att få in deltagarna i arbetslivet.
- Steg 3 Utanförskapet är relativt omfattande för deltagarna. Projektet har en potential per deltagare i föreläget på 543 000 kr (549 000 kr). Detta innebär låg produktion och/eller viss resursförbrukning i föreläget.
- Steg 4 Resurserna i projektet är medelstora. Projektet har kostat 28 300 kr (40 900 kr) per deltagare. Detta innebär att projektet haft mindre resurser än genomsnittet i jämförelsegruppen.

Samhällsekonomisk potential och verkningsgrad

Den samhällsekonomiska potentialen är framräknad utifrån deltagarnas situation när de påbörjade sitt deltagande i projektet. Ett fullständigt lyckat resultat innebär en verkningsgrad på 100 procent, dvs. att hela den i föreläget tillgängliga potentialen kunnat utnyttjas i efterläget genom projektets effekter på deltagarna.

I tabell 4 framgår den samhällsekonomiska potentialen för deltagarna i projekt Sigrid. Med det avses vilket samhällsekonomiskt värde som på kort sikt - 12 månader - maximalt kan uppnås när insatsen startat, kopplat till de 74 respektive 66 deltagarna som ingått i utvärderingen. Uppgifter redovisas för respektive delgrupp, Sigrid 2012 och Sigrid 2013, samt för målgruppen totalt för de deltagare som utvärderingen omfattat.

Tabell 4. Samhällsekonomisk potential i före- och efterläge, ör Sigrid 2012 och Sigrid 2013 samt totalt

	Sigrid 2012	Sigrid 2013	Sigrid Total
Tillgänglig potential i föreläge, varav	40 984 510 kr	35 879 203 kr	76 863 712 kr
Produktion	39 899 032 kr	34 761 222 kr	74 660 254 kr
vård, omsorg och handläggning	1 085 477 kr	1 117 981 kr	2 203 458 kr
Faktisk produktion i föreläge	4%	7%	5,50%
Faktisk produktion i efterläge	14%	12%	13,00%
Utnyttjad potential, varav	4 375 202 kr	2 084 143 kr	6 459 345 kr
Produktion	4 080 568 kr	2 030 318 kr	6 110 887 kr
vård, omsorg och hand-läggning	294 634 kr	53 824 kr	348 458 kr
Verkningsgrad, varav	11%	6%	8,40%
Produktion	10%	6%	8,20%
vård, omsorg och handläggning	27%	5%	15,80%
Kostnad per verkningsgrad	4 899 kr	4 864 kr	4 872 kr
Kvarvarande potential i efterläge	36 609 307 kr	33 795 060 kr	70 404 367 kr

Av tabellen framgår att den totala potentialen för populationen vid projektens start på ett års basis utgjorde ca 76,9 mkr, motsvarande ett genomsnitt på 549 000 kr per deltagare. Värdet av deltagarnas arbetsinsats har ökat med i genomsnitt 8,2 procent och deras konsumtion/behov av vård, omsorg, handläggning etc. har minskat med 15,8 procent. Allt räknat på ett års basis. Analysen visar att den totala produktionen genom ökad produktion och minskat behov av olika resurser har minskat med totalt 8,4 procent. I kronor motsvaras det av 6,5 mkr, fördelat på 6,1 mkr på ökad produktion och 0,4 mkr på minskat behov av vård, omsorg och handläggning.

Intäkter och kostnader för projektet

I tabell 5 redovisas prognostiserade intäkter på kort sikt och medellång sikt för samhället som helhet, för kommun, landsting och stat samt för individen/hushållet och försäkringsgivarna.

Tabell 5. Intäkter på 1 år och 5 års sikt för samhället som helhet samt för den offentliga sektorn.

	Kort sikt, 1 år	Medellång sikt, 5 år
Landstinget	511 796 kr	2 558 982 kr
Kommunen	1 465 694 kr	7 328 472 kr
Staten	1 506 671 kr	7 533 357 kr
Individerna/hushållen	2 516 877 kr	12 584 385 kr
Försäkringsgivarna	458 306 kr	2 291 528 kr
Samhället som helhet	6 459 345 kr	32 296 725 kr

Av tabellen framgår att den största intäkten från projektet hamnar i den sektor som utgörs av individer och hushåll. Detta beror på att de individer som har utvärderats sammanlagt har högre lön efter projektet än i föreläget. Resultatet för aktören Försäkringsgivarna avser de sociala avgifter som betalas in till olika försäkringsbolag genom att deltagarna erhåller en anställning. Statens intäkter från projekt Sigrid består till största delen av olika poster utöver Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Det är framförallt skatteeffekter kopplade till sociala avgifter och indirekt skatt.

Åtgärdskostnaden för de 140 personerna som analyserats i den samhällsekonomiska utvärderingen har uppgått till 5,8 miljoner kronor. Utslaget per deltagare motsvarar det en kostnad på ca 41 400 kr. Av den totala kostnaden för projektet har kommunen stått för nio procent, Arbetsförmedlingen för 42 procent och staten i övrigt för resterande 49 procent.

Projektets lönsamhet för olika aktörer samt för samhället totalt

I tabell 6 redovisas en sammanställning över projektets resultat/lönsamhet. Av tabellen framgår projektets lönsamhet för samhället som helhet, för kommunen, landstinget, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt för staten totalt, inklusive payoff-tiden dvs. efter hur lång tid åtgärdskostnaden är ”betald” i form av ökade intäkter och/eller minskade kostnader. Lönsamheten redovisas även här på ett års sikt respektive 5 års sikt.

Tabell 6. Lönsamhet på kort och medellång sikt för samhället som helhet samt för olika aktörer.

	Kort sikt, 1 år	Medellång sikt, 5 år	Payoff-tid
Samhället som helhet	727 327 kr	26 564 707 kr	11
Kommun	962 378 kr	6 825 156 kr	5
Landsting	511 796 kr	2 558 982 kr	i.v.
Staten totalt, varav	-3 722 030 kr	2 304 656 kr	i.v.
Arbetsförmedlingen	-2 915 100 kr	-4 929 299 kr	i.v.
Försäkringskassan	139 369 kr	696 847 kr	i.v.
Övrig stat	-946 300 kr	8 207 856 kr	i.v.

Totalt har projekt Sigrid inneburit en lönsamhet för samhället på ett års sikt motsvarande 727 327 kr. Givet de beräkningsmodeller som används i den samhällsekonomiska analysen kommer lönsamheten att flerfaldigas och på fem år uppgå till över 26,5 miljoner kr. Projektkostnaden beräknas belasta det första årets lönsamhet, vilket innebär att lönsamheten stiger efter första året. Projekt Sigrid återbetalningstid för samhället som helhet är 11 månader.

Även lönsamheten för de olika aktörer som berörs av projektet har beräknats. Av analysen framgår att projekt Sigrid varit särskilt lönsam för kommunen. Återbetalningstiden är kortare än för samhället som helhet, 5 månader jämfört med 11 månader. Även för Landstinget finns lönsamhet i projektet, även om det är på en lägre nivå. Arbetsförmedlingen är den aktör som har burit största delen av projektkostnaderna och som har en negativ lönsamhet både sett till ett års sikt efter projektet och på fem års sikt. I ett längre perspektiv kan projektet dock förväntas vara lönsamt även för Arbetsförmedlingen. Det är dock inte relevant att bedöma effekten av en enskild insats på så lång tid eftersom beräkningen blir högst hypotetisk. Målgruppens individer kommer sannolikt att möta andra omständigheter under perioden som kommer att påverka utfallet. I sammanhanget kan det dock vara värt att notera att det även för Arbetsförmedlingen finns exempel på individer för vilka insatsen har varit lönsam redan efter ett år. Försäkringskassan och Landstinget har inte haft några kostnader i projektet, varför det inte varit relevant att beräkna payoff-tiden för dessa aktörer.

Vid en jämförelse av payoff-tiden för projekt Sigrids olika målgrupper framkommer att payoff-tiden är kortare för Tema Unga och Tema 50 +, än för Tema Utrikesfödda. Den totala payoff-tiden för dessa teman uppgår till tio månader. Då payoff-tiden är längre för det mindre antal utrikesfödda som ingår i utvärderingen ökar dock den totala payoff-tiden för projektet till elva månader.

Jämförelse av resultat med andra projekt

När resultatet för projekt Sigrid totalt jämförs med de 21 övriga projekt eller verksamheter inom klass T8 som payoff utvärderat de senaste fem åren framgår följande (snittvärdet för de 21 övriga anges i parentes):

- Återbetalningstid, 11 månader (9 månader). Detta innebär en något längre återbetalningstid än genomsnittet inom klassen.
- Lönsamhet per deltagare kort sikt, 5 200 kr (36 700 kr). Detta innebär en betydligt lägre lönsamhet än för motsvarande projekt inom gruppen.
- Lönsamhet per deltagare medellång sikt, 189 800 kr (382 600 kr). Detta innebär en betydligt lägre lönsamhet än för motsvarande projekt inom gruppen.
- Potentialen per deltagare i föreläget är 549 000 kr (601 000 kr). Detta innebär att potentialen var något lägre än för genomsnittet i gruppen.
- Verkningsgrad 8 procent (14 procent). Detta innebär en lägre verkningsgrad än genomsnittet för gruppen.
- Åtgärds kostnad per deltagare, 40 900 kr (49 800 kr). Detta innebär en lägre åtgärds kostnad än för genomsnittet i gruppen.
- Kostnad per verkningsgrad, 4 900 kr (4 700 kr). Detta innebär en något högre kostnad per verkningsgrad än jämfört med genomsnittet i gruppen.

Sammanfattande analys

I detta avslutande kapitel redovisas Sweco Strategys analys från utvärderingen av projekt Sigrid. Analysen inleds med en bedömning utifrån projektets uppställda mål i projektansökan. Därefter redovisas analysresultat från den samhällsekonomiska utvärderingen av projektet samt resultat inom olika områden som har uppmärksammat i utvärderingen såsom innovativitet, samverkan, strategisk påverkan, jämställdhet och tillgänglighet.

Resultat utifrån projektets mål kopplat till deltagarna i projektet

Kvantitativa mål

Projekt Sigrids övergripande målsättning handlar om att ge *”ökade förutsättningar för långtidsarbetslösa att få arbete eller komma närmare en etablering på arbetsmarknaden som anställd eller egenföretagare (ökad samhällsnytta)”*.

I utvärderingen framkommer att projektet i enlighet med denna målsättning har ökat förutsättningarna för deltagarna att närma sig arbete, dock inte i nivå med de kvantitativa mål som hade satts upp. Enligt de kvantitativt formulerade målen skulle 75 procent av de unga efter projektet ha kommit vidare i arbete, studier eller eget företag. Motsvarande andel för målgruppen långtidsarbetslösa invandrare var 30 procent och för långtidsarbetslösa över 50 år 50 procent.

Resultat från projektets egen statistik i samband med avslut visar att nära hälften, totalt 48 procent av det totala antalet deltagare, kommit vidare i arbete eller studier efter projektet. Antalet personer som startat eget företag framkommer inte i statistiken. Dock handlar detta, enligt projektledningen, om ett mindre antal individer.

När resultatet delas upp på projektets tre separata Temagrupper visar resultatet att projektet överträffat den kvantitativa målsättningen när det gäller Tema Invandrare. Inom denna grupp har 34 procent kommit vidare i studier eller arbete, dvs. 4 procent fler än det mål som hade satts upp. Inom övriga Tema har projektet inte lyckats fullt ut. Inom Tema Unnga har totalt 63 procent avslutat projektet för arbete eller studier, vilket är 12 procentenheter under målet. Motsvarande andel för Tema Långtidsarbetslösa över 50 år uppgår till 30 procent, vilket är betydligt lägre andel än målet, totalt 20 procent.

Ytterligare ett kvantitativt mål i projektet är att hälften av deltagarna som inte gått vidare till arbete, eget företag eller studier ska uppfatta sig som närmare målet att få fotfäste på arbetsmarknaden. Eftersom utvärderingen inte har kunnat nå alla deltagare är det inte möjligt att bedöma detta mål. Tydligt är dock att det skett en förflyttning i denna riktning utifrån de enkätresultat som finns. Av de som besvarat enkäten anger dubbelt så många att de efter projektet står ganska eller mycket nära arbetsmarknaden, jämfört med vad de upplevde att de gjorde innan projektet. Om detta skulle gälla målgruppen som helhet är målet i princip uppfyllt.

Swecos samlade bedömning utifrån projekt Sigrids kvantitativa mål är att projektet inte fullt ut har lyckats uppnå de kvantitativa målsättningarna. Samtidigt har dessa mål varit högt ställda relaterat projekt med liknande målgrupper som Sweco utvärderat tidigare. Sett ur detta perspektiv är Swecos bedömning att projekt Sigrid lyckats väl resultatmässigt.

Kvalitativa mål

Resultat som framkommit i enkäter med deltagare och med olika aktörer som verkat i projektet visar att deltagarnas aktivitet har ökat som en följd av projektet. Ungefär hälften av deltagarna har dessutom en uppfattning om att projektet haft en positiv inverkan på livet generellt. Fler än hälften

har i enkät svarat att de upplever att projektet varit meningsfullt att delta i. Särskilt positiva kommentarer har lämnats från unga deltagare, medan gruppen äldre deltagare har haft en mer negativ uppfattning om projektet generellt. I detta sammanhang är det enligt Sweco värt att notera att de äldre i ganska många fall närmar sig pensionsålder och som en följd av detta inte alltid är så motiverade. I intervjuer tidigare i projektet framfördes detta genom att man i denna grupp t.ex. uttryckte att *"jag ser projektet som ett ställe att träffa andra och fika tillsammans, mer än att det ska leda till ett arbete"*.

Innovativt förhållningssätt kring aktiviteter

Utifrån projektets uppsatta aktivitetsmål så bedömer Sweco att projekt Sigrid visar på ett tydligt resultat att projektet verkligen har testat olika målgruppsanpassade aktiviteter i det dryga fyrtiotaltotal s.k. "Verkstäder som anordnat i ett stort antal kommuner i Gävleborg, dalarna och Värmland. Det framkommer av innehållet och organisationen av dessa verkstäder att många olika aktörer varit inblandade såväl kommuner, företag, företagareföreningar, ideella föreningar, folkhögskolor och bildningsföretag. Projektet har t.ex. haft en tydlig anknytning till näringslivet och har genomfört aktiviteter i samarbete med kommuner kring unga med ofullständiga betyg. Projekt Sigrid har även i flera fall lyckats väl med deltagare inom ramen för Sociala företag t.ex. satsningen på utrikesfödda kvinnor inom Rapatac i Gävle. Däremot har projektet inte i så stor utsträckning lyckats inspirera deltagare till att starta eget företag.

När det gäller projektets genomförande och de aktiviteter som erbjudits genom "Verkstäderna" visar resultat från enkäter att deltagarna har en generellt positiv uppfattning om dessa. Utifrån dessa resultat kan Sweco dra slutsatsen att projektet har genomfört olika aktiviteter i "Verkstäder" som är anpassade efter deltagare i olika Temas individuella behov. Det har också erbjudits aktiviteter i ett stort antal kommuner i Gävleborg, Dalarna och Värmland. Det kan i sammanhanget konstateras, och då inte minst utifrån samverkande aktörers utsagor, att det finns ett intresse och ett engagemang för målgruppen från medverkande aktörer som sannolikt haft en stärkande inverkan på individerna. Sweco har konstaterat att Arbetsförmedlingens egen personal ofta har en mindre positiv uppfattning om vad de lyckats erbjuda deltagarna i projektet än övriga aktörer som medverkat. Detta menar Sweco att Arbetsförmedlingen bör reflektera kring vid erbjudande av insatser i fortsatt verksamhet.

Något som Sweco bedömer som särskilt intressant i projekt Sigrid och som verkligen visar prov på hur pass innovativa man vågat vara i projektet är att projektledningen tidigt valde att göra analyser av vilka "Verkstäder" som är möjliga att implementera i en ordinarie verksamhet. Dessa analyser låg tillsammans med ekonomiska faktorer till grund för om projektet valde att satsa vidare på en aktivitet eller om man valde att avsluta aktiviteter redan under det pågående projektet. Där en verkstad visat sig kosta för mycket utifrån resultatet, dvs. hur många personer som faktiskt fick möjlighet till en anställning, har den bedömts som orealistisk att fortsätta med och har därmed avslutats. Detta tillvägagångssätt bedömer Sweco visar på ett mod. Detta mod har även visat sig i att man ibland vågat satsa på okonventionella lösningar som ifrågasatts inledningsvis, vilket Sweco bedömer som ovanligt att man vågar göra i den här typen av projekt. Där det fallit väl ut, trots viss tveksamhet, t.ex. när det gäller Rapatac har det skalats upp och fått fortsätta. Att det gjordes bedömningar av vad som var möjligt att implementera redan innan projektet avslutas är inte heller helt vanligt i projekt som Sweco utvärderat tidigare, trots att det är viktig information inför ställningstaganden av hur samverkande aktörer väljer att gå vidare kring olika insatser. I sammanhanget är det dock, enligt Swecos bedömning, viktigt att även se över hur olika aktiviteter står sig i ett mer långsiktigt samhällsekonomiskt perspektiv. Värt att begrunda är att "Verkstäder" kan vara ekonomiskt långsiktigt lönsamma, trots att detta inte går att bedöma på kort sikt.

Samverkan och delaktighet

Projektet är ett av de största projekten som Arbetsförmedlingen har erbjudit. Detta har även visat sig i att samverkan funnits mellan många olika aktörer i ett omfattande geografiskt område över läns- och kommungränser. Detta är något som har varit kännetecknande för projekt Sigrid. Utifrån forskning om samverkan har Sweco konstaterat att projekt Sigrid ha många goda förutsättningar för en väl fungerande samverkan, men att en del kan utvecklas mer. Framförallt har det varit en svårighet att samverka då det varit många kommuner och många aktörer med olika geografiska indelning och olika politisk styrning. Sweco menar här att denna organisation inte varit optimal utifrån projektet effektivitet, åtminstone inte på kort sikt.

Många goda egenskaper för en väl fungerande samverkan har funnits i Sigrid t.ex. en tydlig målgrupp, relevanta aktörer har involverats, det har funnits en stark förankring i verksamheterna och ett engagemang och stöd som varit omfattande och det har funnits tid och gemensamma resurser till förfogande. Tveksamt är dock om projektet genom sin omfattning lyckats förankra sitt arbetssätt på alla nivåer i verksamheter där detta hade varit önskvärt för att kunna underlätta inför en implementering och uppskalning av väl fungerande insatser. Det är framförallt faktorer som enligt forskning på området förefaller ha en främjande inverkan på ett projekts arbetsprocess som Sweco menar har gjort det problematiskt. Det har varit delvis svårt att systematisera och formalisera kontakter och informationsutbyte då det är så många olika aktörer inblandade och som har olika styrningsmodeller och beslutsmandat att förhålla sig till. Det har även varit svårt att med en så omfattande organisation kunna involvera chefer och ledare lokalt i den utsträckning som är önskvärd för en smidig implementering. Om denna förankring hade varit enklare att etablera kunde det i sin tur ha bidragit till en effektivare arbetsprocess. Även om projekt erbjudit en del gemensamma utbildningsinsatser menar Sweco att det under projektets gång har saknats ett tydligt driv ifrån styrgruppens representanter. Det är ingen tvekan om att det funnits intresse och engagemang, men den omfattande organisationen har sannolika försvårat ett konstruktivt implementeringsarbete för att ta till vara goda lärdomar i denna form. Sweco uppfattar att samtidigt som projekt Sigrid har haft en intressant blandning av professioner och organisationer inom styrgruppen vilket är lovligt, har detta varit en svårighet då projektet är så pass omfattande både vad gäller geografisk indelning och att man haft flera olika temagrupper att tillgodose vilka har olika behov och förutsättningar.

På samma sätt som för deltagare har projekt Sigrid haft olika målsättningar vad avser de samverkande parterna. Projektet har haft som mål att öka samverkan mellan relevanta organisationer i Sverige och utomlands samt över länsgränserna. Projektet har även haft som målsättning att bidra till ett förändrat metodutvecklingsarbete hos arbetsförmedlingen och samarbetspartners samt att utveckla ett individanpassat arbetssätt. Swecos bedömning är att projektet bidragit till en ökad samverkan, men i första hand lokalt i anslutning till de olika "Verkstäder" som har erbjudits. Framförallt har svårigheter legat i att få till en regional samverkan över läns- och kommungränser utöver den samverkan som finns genom representationen av aktörer i projektledning och styrgrupp. Projektet har däremot haft ett väl utvecklat transnationellt samarbete som har bidragit till dialog och lärande. När det gäller individanpassade arbetssätt gör Sweco bedömningen att det faktum att projekt testat så pass mycket nya aktiviteter har detta sannolikt påverkat arbetsförmedlingens handläggare och samarbetspartners i någon mån vilket kan ge positiva effekter i ett fortsatt utvecklingsarbete.

Slutsatser från den samhällsekonomiska analysen

Den samhällsekonomiska analys som har genomförts av projekt Sigrid omfattar som beskrivits totalt 140 individer i de tre målgrupperna Unga, 50+ och utrikesfödda. De beräkningar som är gjorda bygger på individernas aktiviteter de 6 till 12 månader som följer efter avslutat projekt, varför

urvalet rört deltagare som tidigt medverkade i projektet. De samhällsekonomiska beräkningarna bygger på ett antal antaganden och skattningar, vilket gör att Sweco Strategy som ansvariga för utvärderingen av projekt Sigrid anser att beräkningarna inte ska betraktas som helt säkerställda sanningar. Analysen ska snarare betraktas som en indikation på att projektet gett lönsamhet.

Utifrån det tidsperspektiv som analyserats, efter ett år och fem år, kan konstateras att projekt Sigrid varit lönsamt för samhället som helhet och för de individer som medverkat, men på kort sikt inte för all finansiärer. Arbetsförmedlingen, som har störst kostnader för att genomföra projektet, beräknas inte att få sina kostnader återbetalda inom en femårsperiod. Den lönsamhet som uppstår för samhället som helhet är fortsatt beroende av en investering från Arbetsförmedlingen. Den kommunala sektorn är den sektor som snabbast kan se lönsamhet i projektet. För kommunens del är projektkostnaderna återbetalda fem månader efter projektets slut. Lönsamhet per deltagare är på ett års sikt beräknad till 5 200 kr och på fem års sikt till 189 800 kr. Payoff-tiden, den tid det tar för projektet att betala sig på samhällsnivå är beräknad till totalt 11 månader.

Utifrån den samhällsekonomiska analysen bedömer Sweco att projekt Sigrid har goda förutsättningar att skapa en samhällsekonomisk lönsamhet med de insatser som har genomförts. De beräkningar av skillnader mellan olika grupper som har gjorts indikerar att lönsamheten tycks vara lägre för gruppen utrikesfödda än för övriga grupper, genom att payoff-tiden är betydligt längre. Samtidigt var Tema Invandrare den grupp som klarade målsättningen i projektet utifrån det kvantitativa målet om att 30 procent efter projektet ska ha kommit vidare i arbete, eget företag eller utbildning vilket delvis är motsägelsefullt gentemot den samhällsekonomiska analysen.

Vid en jämförelse med andra projekt av liknande karaktär i payoffs jämförelsegrupp framkommer att projekt Sigrids lönsamhet är något lägre än för jämförbara projekt. Samtidigt bör dessa slutsatser också ta hänsyn till att de deltagare som utvärderats, har deltagit i ett tidigt skede av projektets genomförande samt att projektkostnaden som lagts ned per individ i genomsnitt är lägre än genomsnittet inom gruppen. Detta kan tyda på att man inte kunnat erbjuda stöd i samma utsträckning vilket kan ha påverkat resultatet.

En intressant aspekt i anslutning till den samhällsekonomiska analysen handlar om kvalitativa mervärden. I de tre kvalitativa frågor som ställdes till deltagarna i samband med den samhällsekonomiska analysen 2012 om hur deltagare upplevde sina möjligheter till arbete, upplevelse av meningsfullhet och en högre livskvalitet som en följd av deras medverkan i projektet visade resultatet på mycket höga värden för gruppen Tema Ungdomar. Fler än 80 procent av de tillfrågade i denna målgrupp upplevde att deras liv hade förbättrats i hög grad som en följd av deras medverkan i projektet. Motsvarande andel för Tema Invandrare och Tema Långtidsarbetslösa 50+ var betydligt lägre, ca 30 procent. Skillnaden var något mindre i den slutliga enkäten, men tendensen var den samma. Sweco menar här att det inte går att dra slutsatser enbart utifrån en samhällsekonomisk beräkning. Genom att individer mår bättre, upplever en meningsfullhet och har utvecklat en framtidstro kan den typ av insatser som projekt Sigrid har erbjudit på lång sikt ge stora besparingar i ett samhällsekonomiskt perspektiv oavsett om målgruppen omedelbart kommer vidare i högre grad av egenförsörjning som en följd av projektet eller inte. Det finns därmed även andra aspekter att ta hänsyn till för att få en mer komplett bild av värdet med projektet.

Transnationellt samarbete och strategisk påverkan

Något som Sweco bedömer som föredömligt i Sigrid är att projektet redan vid projektansökan organiserade för ett fjärde Tema med fokus på Metodutveckling och lärande. Detta är enligt Swecos erfarenheter en ovanlig lösning, men som gett intressanta möjligheter som stöd för projektets implementeringsprocess och som stöd för en strategisk utveckling. Denna del av projektet kunde enligt Swecos bedömning eventuellt ha samordnats och förankrats på ett tydligare sätt med projektets styrgrupps uppdrag än vad som varit fallet, men har oavsett detta visat på olika

möjligheter. Dels har flera lärseminarier anordnats som stöd för spridning och lärande. Ansvarig för temagruppen har även sett till att det utvecklats ett väl fungerande transnationellt samarbete. Som exempel kan nämnas att det under projektet har hållits ett seminarium med transnationellt fokus. Utbyte mellan projekt Sigrid och olika transnationella projekt har hållits kontinuerligt under genomförandet. Representant från samverkanspartner från Polen fanns även representerad vid slutkonferensen som hölls i juni 2014. Sweco har dock inte haft i sitt uppdrag att gå in djupare på denna aktivitet, vilken istället följts upp i projektets interna arbete. I denna slututvärdering redovisas därför inte någon utförlig analys av resultat och effekter av detta samarbete.

Som ett led i spridningsverksamhet kring attitydpåverkan inom tillgänglighetsområdet har projekt Sigrid medverkat i projektet ”Ett öppnare Värmland”, ett projekt som Region Värmland, Länsstyrelsen i Värmland, Arbetsförmedlingen och ESF-projekt Sigrid tillsammans har finansierat. Grundtanken med detta projekt bygger på en ambition att påverka attityder och skapa insikt om den resurs och kompetens som finns hos varje människa och där många av Sigrids deltagare haft beröringspunkter utifrån deltagares olika svårigheter. I ”Ett öppnare Värmland” har verksamheten framförallt handlat om att sprida kunskap genom totalt 23 ambassadörer. Exempel på aktiviteter är att man skapade en fritidsbank, turnerade runt med teaterpjäser och ansvarade för utställningar på bibliotek. Ambassadörerna fanns ute i vardagen i Värmland och fick genomslag på ett positivt sätt. Som en följd av detta projekt har en diskussion påbörjats om hur man kan arbeta på liknande sätt för att sprida kunskap och erfarenheter genom att exempelvis anordna ”ett öppnare Dalarna” eller ”ett öppnare Gävleborg”.

Swecos samlade bedömning av hur projektet bidragit till en strategisk påverkan är att det gjorts en hel del aktiviteter på området, men att det inte är fullt ut tydliggjort hur detta ska tas till vara och spridas vidare i ett fortsatt utvecklingsarbete. Här har ansvariga aktörer Arbetsförmedlingen och inom de samverkande organisationerna såväl lokalt som regionalt och övergripande en utmaning att hantera om lärdomar ska tas till vara i ett längre perspektiv.

Jämställdhet och tillgänglighet

När det gäller perspektiven jämställdhet och tillgänglighet är Swecos bedömning att projekt Sigrid, trots en viss uppstartsperiod, har kommit långt i detta arbete. Planer för jämställdhet och tillgänglighet har tagits fram. Olika aktörer har involverats vid seminarier, utbildningsinsatser och aktiviteter med denna inriktning har anordnats i verkstäder, beräkningar har gjorts av kostnader där projektansvariga tagit hänsyn till deltagares kön vid anordnaden av ”Verkstäder”. Projektet har, som tidigare beskrivits, på ett innovativt sätt hänvisat deltagare till ”Verkstäder” på ett könsneutralt sätt. Projektet har även förmedlat kunskap om jämställdhet t.ex. som stöd för Arbetsförmedlingens interna arbete på handläggarnivå. Detta sammantaget visar på att frågorna om såväl tillgänglighet som jämställdhet har tagits på allvar. Sweco bedömer därför att projekt Sigrid väl svarat upp mot ESF krav när det gäller såväl tillgänglighet som jämställdhet.